

ÅRSREDOVISNING

Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag(publ)

2017

Finansiella rapporter

Förvaltningsberättelse	3
Resultaträkning/ Rapport över totalresultat	10
Balansräkning	11
Rapport över förändringar i eget kapital	13
Kassaflödesanalys	14
Styrelsens och vd:s underskrifter	53

Noter

Not 1	Redovisningsprinciper	15
Not 2	Väsentliga uppskattningar och bedömningar	25
Not 3	Upplysningar om risker	26
Not 4	Premieinkomst	36
Not 5	Övriga tekniska intäkter	36
Not 6	Utbetalda försäkringsersättningar	36
Not 7	Driftkostnader	36
Not 8	Kapitalavkastning, intäkter	37
Not 9	Orealiserade vinster på placeringstillgångar	37
Not 10	Kapitalavkastning, kostnader	37
Not 11	Orealiserade förluster på placeringstillgångar	37
Not 12	Nettoresultat per kategori av finansiella instrument	38
Not 13	Bokslutsdispositioner	39
Not 14	Skatter	40
Not 15	Aktier och andra andelar	40
Not 16	Obligationer och andra räntebärande värdepapper	41
Not 17	Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	41
Not 18	Finansiella tillgångar och skulder	41
Not 19	Övriga fordringar	43
Not 20	Förändringar i eget kapital	43
Not 21	Disposition av företagets vinst eller förlust	43
Not 22	Obeskattade reserver	43
Not 23	Oreglerade skador	43
Not 24	Fondförsäkringsåtaganden	44
Not 25	Pensioner och liknande förpliktelser	44
Not 26	Övriga skulder	44
Not 27	Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	45
Not 28	Uppskjuten skatteskuld	45
Not 29	Ställda säkerheter	45
Not 30	Eventualförpliktelser	45
Not 31	Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder	46
Not 32	Upplysningar om närstående	47
Not 33	Medelantal anställda samt löner och ersättningar	49
Not 34	Tvister	52
Not 35	Väsentliga händelser efter balansdagen	52

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören (vd) för Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ) (Folksam LO Fondförsäkring) med organisationsnummer 516401-6619, avger härmed årsredovisning för 2017, företagets 20:e verksamhetsår.

Ägarförhållanden och koncernstruktur

Folksam LO Fondförsäkring ägs till 51 procent av Folksam ömsesidig livförsäkring (Folksam Liv), organisationsnummer 502006-1585, och till 49 procent av LOs Försäkringshandelsbolag, organisationsnummer 969655-5870. Folksam liv är moderföretag i en koncern där Folksam LO Fondförsäkring ingår som dotterföretag. I Not 32 "Upplysningar om närstående", ges en detaljerad beskrivning av Folksam och de relationer som finns mellan de ingående företagen.

Verksamhet

Folksam LO Fondförsäkrings kärnverksamhet är att erbjuda fondförsäkring för kollektivavtalad tjänstepension. Företagets uppgift inom ramen för detta är att bedriva försäkringsrörelse med anknytning till värdepappersfonder. Verksamheten är helt inriktad mot marknaden för kollektivavtalade tjänstepensioner och har i huvudsak omfattat administration och förvaltning av pensionsmedel, som avsätts enligt pensionsöverenskommelser mellan parterna på arbetsmarknaden.

Väsentliga händelser under året

Den första januari tillträdde Mia Liblik som ny verkställande direktör för Folksam LO Fondförsäkring. Mia Liblik var senast vd i KPA Pension.

Vid ingången av året sänkte Folksam LO Fondförsäkring kundernas fondförvaltningsavgift för entrélösningen på SAF-LO-området. Entrélösningarna är färdiga fondpaket anpassade efter pensionsspararnas ålder. Från och med den första januari 2017 är den rörliga avgiften för fondpaket Entré 100 därmed 0,31 procent och den fasta försäkringsavgiften 50 kronor per försäkring och år. Avgiftssänkningen föranleddes av att parterna på SAF-LO-området beslutat förändra villkoren i befintligt avtal från 2014.

Den sista april presenterade parterna på det kommunala området nya anslutningsvillkor för AKAP-KL/KAP-KL som gäller från och med den första januari 2018. Ändringarna omfattar såväl nya som gamla försäkringsavtal. Bland annat aviserade parterna sänkt tak för avgifter för entrélösningarna och en villkorsändring som innebär att de anslutna företag ska påbörja utbetalningen av pension först när kunden fyller 67 år istället för 65 år, om inte kunden ansöker om tidigare uttag.

Folksam LO Fondförsäkring meddelade i juni att företaget kommer att fortsätta medverka på det kommunala området. Från första januari 2018 sänker företaget därför avgifterna från 0,40 till 0,30 procent i rörlig förvaltningsavgift för Entrépaket 100 och från 75 kronor till 65 kronor i fast försäkringsavgift. Fonderna som erbjuds i entrélösningen harmoniseras dessutom med erbjudandet på SAF-LO-området.

Under 2017 inleddes arbetet med att utveckla en modernare IT-plattform för företagets försäkringssystem. Satsningen kommer att pågå under flera år.

Under året har Folksam LO Fondförsäkring dessutom genomlyst sitt hållbarhetsarbete för att ytterligare förbättra och tydliggöra företagets position i hållbarhetsfrågor. Genomlysningen har resulterat i en ny placeringspolicy som kommer att implementeras under 2018.

Ekonomisk översikt

Försäljning och marknad

Den 31 december 2017 hade företaget totalt 542 427 (535 611) kunder. Kunder med överförd premie har ökat under det senaste året och uppgick till 263 290 (260 777) kunder.

Inflyttat kapital har ökat under året och uppgick till 2 431 116 (1 401 827) tusen kronor.

Antalet avtal inom avtalspension uppgick per den 31 december 2017 till 767 506 (756 800) avtal varav det största avtalet är Avtalspension SAF-LO med 658 772 (647 616) avtal. Övriga avtal är AKAP-KL/KAP-KL med 88 023 avtal, ITPK 5 717 avtal, PA-KFS 1 528 avtal, PA03 4 472 avtal, KFO-LO 3 973 avtal samt övriga 5 021 avtal.

Årets resultat

Resultatet för 2017 utvecklades positivt och uppgick till 275 553 (213 452) tusen kronor. Det högre resultatet berodde i huvudsak på att rabatt på fondandelar ökat jämfört med föregående år och uppgick till 414 952 (284 208) tusen kronor vilket har att göra med den goda utvecklingen på de finansiella marknaderna.

Företagets premieinbetalningar ökade under verksamhetsåret tack vare fler premiebetalande kunder samt ökat antal kapitalinflyttar och uppgick till 7 071 730 (5 750 061) tusen kronor.

Driftskostnaderna ökade under året och uppgick till 82 515 (75 133) tusen kronor. Kostnadsökningen beror främst på en högre utvecklingstakt under 2017 jämfört med 2016 samt att kostnaden för kundsupport ökade också. Dessa ökningar motverkades till viss del av minskade reklamkostnader till följd av leverantörsbyte samt en återbetalning av pensionspremier.

Totalavkastningen för företaget uppgick till 10,1 (9,3) procent. Fondförmögenheten för kundernas räkning vid årets slut uppgick till 87 525 405 (75 173 607) tusen kronor.

Hållbarhet

Trygghet i en hållbar värld

Folksam LO Fondförsäkrings hållbarhetsarbete är en del av Folksam Liv-koncernens hållbarhetsarbete och sker inom ramen för Folksams verksamhet. Folksams ansvarstagande utgår från visionen att kunderna ska känna trygghet i en hållbar värld, att företaget ägs av kunderna och att hållbarhet är en god affär. Som ett stort företag inom försäkring och pensionssparande är möjligheterna goda att bidra till en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling.

Folksam skapar trygghet för kunderna med lösningar inom sak- och personförsäkring samt pensionssparande. Utöver att kärnverksamheten ger kunderna trygghet i olika faser av livet, är miljöhänsyn, ansvarsfull kapitalförvaltning och skadeförebyggande insatser exempel på självklara områden Folksam tar ansvar för. Företagets hållbarhetspolicy slår fast vad hållbarhet betyder för Folksam och identifierar tre huvudområden där kontinuerligt arbete görs:

I mötet med kund och omvärld: Folksam ska möta kundernas förväntningar i varje kontakt, oavsett om det handlar om försäljning, rådgivning, skadehantering eller annat. En naturlig del i leveransen till kunderna är allt hållbarhetsarbete. Folksam främjar också en hållbar utveckling genom samarbeten av engångskaraktär till djupare partnerskap. Häri ingår sponsring, liksom olika aktiviteter inom nationella och internationella organisationer.

I erbjudande och kapitalförvaltning: Kunderbudandet har ett innehåll som styr mot hållbarhet. Vid skadereglering agerar Folksam långsiktigt, hållbart och effektivt. Investeringar av kundernas pengar fokuserar på lönsamhet, hållbarhet och ansvar för ägandet.

I egen drift: Folksam ska leva som man lär. Det betyder att Folksam främjar hållbar utveckling i allt från mångfalds- och miljöarbete till hur medarbetare agerar och att arbetsmiljöer tydligt återspeglar ambitionen att verka för en omställning mot hållbarhet.

Folksam LO Fondförsäkring är ett samägt företag mellan Folksam Liv och LO:s Försäkringshandelsföretag och verkar på tjänstepensionsmarknaden med syfte att erbjuda kunderna de bästa förutsättningarna för en schysst pension. Med en schysst pension avses konkurrenskraftig avkastning över tid, låga avgifter och ansvarsfulla placeringar. Folksam LO Fondförsäkring har ingen egen kapitalförvaltning utan väljer ut den kombination av fonder hos utvalda externa fondföretag som ger de bästa förutsättningarna för kunderna. Företaget arbetar med ansvarsfulla placeringar genom att ställa krav på utvalda fondföretag och bevaka att de påverkar de företag de investerat i till ett mer hållbart beteende. Det innebär bland annat att de företag fonderna placerar i successivt ska förbättra sitt arbete med att ta ansvar för hur de påverkar miljö och klimat, ha goda arbetsrättsliga villkor för sina anställda, inte tillåta barnarbete och arbeta aktivt för en god, transparent företagskultur som motverkar korruption. Målsättningen är att ett aktivt arbete inom dessa områden ska vara en självklarhet för de fondföretag Folksam LO Fondförsäkring investerar i. Fondföretagen ska även ha undertecknat FN-initiativet Principles for Responsible Investments (PRI) och varje fond ska publicera Swesifs hållbarhetsprofil.

För närmare upplysningar om Folksam LO Fondförsäkrings hållbarhetsarbete hänvisas till Folksam Livs årsredovisning för 2017 enligt ÅRFL 6 Kap. Folksam Liv har organisationsnummer 502006-1585 och moderföretaget har sitt säte i Stockholm. För en mer heltäckande beskrivning av arbetet med hållbarhet och aktiviteter under 2017, läs gärna mer i Folksams Hållbarhetsredovisning och Årsberättelse 2017 (<http://ir.folksam.se>).

Medarbetare

Inom Folksam tillämpas tillikaanställning vilket innebär att medarbetarna är anställda i flera företag inom gruppen. Folksam har cirka 3 900 medarbetare på flera orter i Sverige. Folksam har en gemensam HR-funktion som ger stöd i HR-processerna för samtliga företag inom Folksam. Folksam vill vara en attraktiv arbetsplats med kända och konkurrenskraftiga erbjudanden till nuvarande och framtida medarbetare. Rekryteringstakten är fortsatt hög och under 2017 externrekryterades 540 (456) personer. Årets medarbetarundersökning visade generellt goda resultat. Totalindex slutade på 74 (72) procent positiva svar i genomsnitt och 81 (82) procent svarade att de gärna eller mycket gärna vill arbeta kvar i Folksam framöver.

Folksam ska ha miljöer med processer, informationsstöd och teknik som stödjer effektivitet samt legala krav och som dessutom främjar god hälsa och motivation. Under 2017 har åtgärder genomförts för att sänka sjuktalen, bland annat genom en särskild satsning på rehabilitering av långtidssjuka. En effekt av detta är att sjuktalen i urvalsgruppen har sjunkit. Vi ser även att Folksams totala sjuktal har minskat något under året (rullande 12 månader) till 5,4 procent från 5,6 procent föregående år.

Kompetensutveckling

Under 2018 träder en ny lag om försäkringsdistribution (IDD) i kraft. Den ställer bland annat krav på kunskap, kompetens och god vandel hos försäkringsdistributörer. Folksam välkomnar den här typen av regleringar som hjälper till att stärka konsumentskyddet. Folksam arbetar löpande med kompetensutveckling för att säkerställa regulatoriska kunskaps- och kompetenskrav, samt stärker nu organisation och rutiner ytterligare för att möta skärpta regelverkskrav. Under hösten 2017 lanserades även kompetensutvecklingsinsatser för de som arbetar i Folksams erbjudande- och produktutvecklingsprocesser.

Under 2018 ersätts personuppgiftslagen (PUL) av en ny dataskyddsförordning (GDPR). Alla medarbetare i Folksam har under 2017 genomfört lärande i informationssäkerhet i syfte att öka medvetenheten om de hot som finns, samt skydda Folksam och kundernas information.

För att ha försäkrings- och pensionssparandebranschens mest nöjda kunder behöver Folksam chefer och ledare som genom ett strategiskt och coachande förhållningssätt tar ansvar för kompetensförsörjning och rätt prestation. Folksams medarbetare ska bidra till en kultur där gemensamt ansvar tas för kontinuerlig utveckling, samarbete och lärande. Analyser av kompetenskrav för kundnära medarbetare inom Folksam Sak har resulterat i tillgängliga och anpassade kompetensutvecklingserbjudanden som har genomförts löpande under 2017. Erbjudandena består av digitalt lärande i kombination med arbetsnära träning. Tillsammans med introduktionsprogram, årlig fortbildning och revidering säkerställs det totala behovet av kompetens utifrån befattning, ansvar och regulatoriska krav.

Löner, ersättningar och övriga villkor

Folksam är genom medlemskapet i Arbetsgivarförbundet KFO bundet av kollektivavtal om löner och allmänna anställningsvillkor. Enligt Folksams lönepolitik ska lönerna vara individuella och differentierade, motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med kundernas förväntningar. Folksam har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande, varför huvuddelen av ersättningarna utgörs av fast grundlön. Vad gäller jämställda löner inom Folksam låg skillnaden i medellön mellan kvinnliga och manliga medarbetare på 8 procent för 2017. Vid en nedbrytning på likvärdiga arbeten låg löneskillnaden på 1 procent.

Folksam har ett belöningsprogram för medarbetarna som syftar till att synliggöra och sätta fokus på Folksams affärsstrategier och övergripande mål. Belöningsprogrammet omfattar samtliga medarbetare inom Folksams svenska verksamhet utom koncernledningen, vd och vice vd i dotterföretagen samt chefen för internrevision Folksam Sak respektive Folksam Liv.

Medelantal anställda samt löner och ersättningar, med särskild specifikation på ersättningar till ledande befattningshavare, redovisas i not 33.

Väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

Resultatutvecklingen påverkas i hög grad av börs- och valutakursers utveckling liksom av förändringar i det allmänna ränteläget. Dessa påverkas i sin tur av förändringar av makroekonomiska faktorer såsom tillväxt, inflation och arbetslöshet. Riskerna och de beslut som fattas för att hantera dessa påverkar företagets ekonomiska ställning och förmåga att nå dess mål. Genom aktiva, kontrollerade och affärsmässiga beslut med beaktande av risker skapas förutsättningar att erbjuda kunderna trygga försäkringslösningar. Av den anledningen är det viktigt att risker hanteras och kontrolleras på ett strukturerat sätt, både i ett kort och ett långt tidsperspektiv. En beskrivning av Folksam LO Fondförsäkrings samlade risker och hur de styrs samt hanteras återfinns i not 3.

Bolagsstyrning

God bolagsstyrning handlar om att säkerställa att företag sköts på ett hållbart, ansvarsfullt och så effektivt sätt som möjligt. En övergripande målsättning med företagets bolagsstyrning, förutom att den ska överensstämma med övergripande vision, mål om nöjda kunder och etiska principer, är att säkerställa en god avkastning för ägarna och kunderna.

Bolagsstyrningen av Folksam LO Fondförsäkring följer de regelverk som gäller inom moderföretaget och utgår från svensk lagstiftning, och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd. Folksam tillämpar också Svensk kod för bolagsstyrning. Utöver de externa styrande regelverken finns interna regelverk, klassificerade som övergripande, som fastställts av stämman, styrelse eller vd. Instruktioner och regelverk som har fastställts i moderföretagets styrelse och som har bäring på Folksam LO Fondförsäkring tas därefter, efter anpassning till företagets verksamhet, i Folksam LO Fondförsäkrings styrelse. Vissa av regelverken fastställs årligen, oavsett om de förändras eller inte.

Varje kvartal redovisas för styrelsen den ekonomiska ställningen i form av de kvartalsbokslut som upprättas.

Framtida utveckling

Verksamheten

Målet är att med ett konkurrenskraftigt erbjudande för kollektivavtalad tjänstepension öka antalet kunder och premieinbetalningar enligt affärsplanen. Med ett stort antal kunder skapas förutsättningar att hålla låga driftskostnader för framtiden. Företaget kommer de närmaste åren delta i projekt som ska leda till förnyelse och effektivisering av de administrativa systemen. Företaget ska även ha en beredskap för att delta i upphandlingar och anslutningar inom de avtalsområden där företaget är verksamt.

Kommande regelverksförändringar

Inom regelverksområdet pågår ett antal större förändringar vilka väsentligt kommer att prägla Folksam LO Fondförsäkrings verksamhet. Kommande regelverksförändringar kan komma att påverka företagets risker och riskhantering. Folksam LO Fondförsäkring bevakar löpande utvecklingen och analyserar eventuella konsekvenser av förändrade regelverk.

Den första augusti 2017 trädde den nya lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (penningtvättslagen) med tillhörande föreskrifter från Finansinspektionen (FFFS 2017:11) i kraft. Lagen syftar till att förhindra att företag utnyttjas för penningtvätt och terrorismfinansiering. Reglerna innebär påtagliga förändringar för livförsäkringsföretag. Ändringarna innebär att åtgärder måste vidtas på områden som är förknippade med en relativt låg risk för penningtvätt, till exempel tjänstepensioner. Till övriga förändringar hör bland annat skärpta krav på intern kontroll, visselblåsningssystem, funktioner för regelefterlevnad, förändrade regler om kundkännedom avseende förmänstagare och verklig huvudman samt höjda sanktionsavgifter och individuellt ansvar för styrelse och ledning.

IASB har i maj 2017 publicerat standarden IFRS 17 Insurance contracts som ska tillämpas från första januari 2021. Standarden är ännu inte antagen i EU. IFRS 17 innebär stora förändringar i värdering, en förändrad presentation av resultaträkningens poster och en ny intäktsredovisning. I vilken utsträckning standarden blir tillämplig på onoterade försäkringsföretag i Sverige är oklart och Finansinspektionen utreder för närvarande hur implementationen ska ske i Sverige. Inom Folksam har ett projekt påbörjats för att analysera effekterna av standarden. IFRS 9 Finansiella instrument omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument. Standarden träder i kraft första januari 2018 men Folksam kommer att använda möjligheten att samordna tillämpningen av IFRS 9 och IFRS 17, vilket möjliggörs av det tillägg till IFRS 4 som IASB har gett ut. Under 2017 har Folksam analyserat effekterna av IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder, som börjar gälla första januari 2018. Syftet med en ny intäktsstandard är att ha en enda principbaserad standard för samtliga branscher som har avtal med kunder. Företagets bedömning är att IFRS 15 inte medför några väsentliga förändringar på resultat och eget kapital och föranleder ingen förändring av öppningsbalansen. Införandet av IFRS 15 kan medföra vissa förändringar av presentationen i resultaträkningen samt utökade upplysningar.

Den nya standarden IFRS 16 Leases ska tillämpas från och med första januari 2019. Standarden innebär förändringar framför allt för leasingtagare, vilket innebär att leasingtagare redovisar i princip alla leasingavtal med en nyttjanderätt som en tillgång och en leasingkund i balansräkningen. Redovisningen för leasinggivaren är i all väsentligt oförändrad. Det återstår att utreda hur Folksams finansiella rapportering kommer att påverkas. För mer information hänvisas till not 1 Redovisningsprinciper.

Gällande försäkringsdistributionsdirektivet (IDD) har regeringen kommit med sitt förslag kring hur IDD ska implementeras i Sverige. Regelverket innehåller bland annat regler om ersättningsmodeller, skärpta krav på utbildning, transparens och information till kund. IDD börjar gälla den första juli 2018. Folksam har sedan ett tag tillbaka arbetat med direktivet för att anpassa verksamheten till det nya regelverket. Det finns fortfarande en del oklarheter i regelverket och det återstår för Finansinspektionen att skriva föreskrifter med mer detaljerade regler. Regelverket för paketerade och försäkringsbaserade investeringsprodukter för icke-professionella investerare (Priip-produkter) trädde i kraft redan den första januari 2018.

Ett annat regelverk som börjar tillämpas från och med maj 2018 är den nya dataskyddsförordningen, General Data Protection Regulation (GDPR) som ersätter Personuppgiftslagen (PUL). Den innebär en skärpning av hur organisationer inom EU får behandla personuppgifter. GDPR syftar till att stärka och skapa ett mer enhetligt dataskydd för personer inom EU. Folksam LO Fondförsäkring arbetar intensivt med att anpassa verksamheten till det nya regelverket.

Det pågår även ett arbete med att förbereda verksamheten för kommande tjänstepensionsreglering som träder i kraft första januari 2019. Folksam LO Fondförsäkring har startat upp ett program med syfte att följa och analysera utifrån Folksam LO Fondförsäkrings intressen. Regeringen kom med ett inriktningsbeslut i oktober 2016 och ny tjänstepensionsreglering var ursprungligen tänkt att remitteras under hösten 2017 men har flyttats fram till april 2018. Den nya lagen kommer att utgöra ett alternativt regelverk till Solvens II för drivande av tjänstepensionsverksamhet.

Femårsöversikt

RESULTAT, Tkr	2017	2016	2015	2014	2013
Premieinkomst	103 435	95 202	77 113	65 224	50 369
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	8 280 920	6 558 079	4 916 265	9 295 043	7 209 881
Försäkringsärsättningar	-245 532	-154 803	-136 224	-99 241	-74 387
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	240 677	199 221	168 145	124 406	85 157
Årets resultat	275 553	213 452	184 779	155 510	98 404
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringstillgångar (försäkringar)	87 525 405	75 173 607	65 214 291	57 627 149	45 450 697
Placeringstillgångar (företagets räkning)	1 032 010	1 015 106	784 944	615 021	322 115
Försäkringstekniska avsättningar	87 525 617	75 173 887	65 214 556	57 627 149	45 450 697
Konsolideringskapital					
Eget kapital	1 337 349	1 061 797	848 345	663 566	508 056
Obeskattade reserver	31 191	34 634	26 164	28 925	28 328
Totalt konsolideringskapital	1 368 540	1 096 431	874 509	692 491	536 384
Kapitalbas	1 368 540	1 096 431	874 509	692 491	536 384
Erforderlig solvensmarginal	252 216	238 132	231 680	222 459	194 235
Solvenskvt	5,43	4,60	3,77	3,11	2,76
NYCKELTAL					
Förvaltningskostnadsprocent	0,1%	0,1%	0,2%	0,2%	0,2%
Direktavkastning	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Totalavkastning	10,1%	9,3%	7,9%	17,9%	17,8%

Förslag till vinstdisposition

Till årsstämman förfogande står enligt balansräkningen:

Balanserad vinst	849 272 534,23
Årets vinst	275 553 122,66
Totalt, kronor	1 124 825 656,88

Styrelsen föreslår stämman att 1 124 825 656,88 kronor balanseras i ny räkning.

Resultaträkning

Tkr		2017	2016
Teknisk redovisning av livförsäkringsrörelsen			
Premieinkomst	Not 4	103 435	95 202
Intäkter från investeringsavtal		50 346	49 661
Värdeökning av placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar		8 280 920	6 558 079
Övriga tekniska intäkter	Not 5	471 330	341 036
Försäkringsersättningar	Not 6	-245 532	-154 803
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtagande		-8 280 920	-6 558 079
Driftskostnader	Not 7	-82 515	-75 133
Kapitalavkastning överförd till finansrörelsen		-56 388	-56 742
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		240 676	199 221
Icke-teknisk redovisning			
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		240 676	199 221
Kapitalavkastning, intäkter	Not 8	6 985	44 897
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	Not 9	46 182	47 759
Kapitalavkastning, kostnader	Not 10	-4 897	-5 275
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	Not 11	-4 223	-46 374
Kapitalavkastning överförd från livförsäkringsrörelsen		56 388	56 742
Resultat före bokslutsdispositioner och skatt		341 111	296 970
Bokslutsdispositioner	Not 13	3 443	-8 469
Resultat före skatt		344 554	288 501
Skatt på årets resultat	Not 14	-69 001	-75 049
Årets resultat		275 553	213 452

Ingen särskild resultatanalys har upprättats eftersom hela livförsäkringsrörelsen utgörs av en enda försäkringsgren, gruppensions- och tjänstepensionsförsäkring.

Rapport över totalresultat

Tkr	2017	2016
Årets resultat	275 553	213 452
Övrigt totalresultat	-	-
Årets totalresultat	275 553	213 452

Balansräkning

Tillgångar

Tkr		2017-12-31	2016-12-31
Placeringstillgångar			
Aktier och andelar	Not 15	450 081	435 387
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Not 16	581 929	579 719
Summa placeringstillgångar		1 032 010	1 015 106
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk			
Fondförsäkringstillgångar	Not 17	87 525 405	75 173 607
		87 525 405	75 173 607
Fordringar			
Fordringar avseende direktförsäkring		-	72
Övriga fordringar	Not 19	97 131	71 906
		97 131	71 978
Andra tillgångar			
Kassa och bank		288 475	52 993
		288 475	52 993
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter			
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		45 491	32 982
		45 491	32 982
Summa tillgångar		88 988 512	76 346 666

Balansräkning

Eget kapital, avsättningar och skulder

Tkr		2017-12-31	2016-12-31
Eget kapital	Not 20		
Aktiekapital, 100 000 aktier		100 000	100 000
Reservfond		112 524	112 524
Balanserad vinst eller förlust		849 272	635 821
Årets resultat		275 553	213 452
Summa eget kapital		1 337 349	1 061 797
Obeskattade reserver			
Periodiseringsfond	Not 22	31 191	34 634
		31 191	34 634
Försäkringstekniska avsättningar			
Oreglerade skador	Not 23	14 042	9 571
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk			
Fondförsäkringsåtaganden	Not 24	87 525 617	75 173 887
Summa försäkringstekniska avsättningar		87 539 659	75 183 458
Andra avsättningar			
Pensioner och liknande förpliktelser	Not 25	332	884
Avsättningar för skatter	Not 28	36 919	26 760
Summa andra avsättningar		37 251	27 644
Skulder			
Skulder till koncernföretag	Not 32	6 398	-
Skulder till närstående		1 641	1 702
Skulder avseende direktförsäkring		69	18
Övriga skulder		34 351	34 725
Summa skulder	Not 26	42 459	36 445
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter			
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Not 27	603	2 689
Summa upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		603	2 689
Summa eget kapital, avsättningar och skulder		88 988 512	76 346 667

Upplysning ställda säkerheter, eventalförpliktelser och ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen, se not 29 och not 30.

Rapport över förändringar i eget kapital

Tkr	Bundet eget kapital		Balanserat resultat	Fritt eget kapital	
	Aktiekapital	Reservfond		Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2016-01-01	100 000	112 524	451 042	184 779	848 345
Föregående års vinstdisposition	-	-	184 779	-184 779	-
Årets resultat	-	-	-	213 452	213 452
Utgående balans 2016-12-31	100 000	112 524	635 821	213 452	1 061 797
Ingående balans 2017-01-01	100 000	112 524	635 821	213 452	1 061 797
Föregående års vinstdisposition	-	-	213 452	-213 452	-
Årets resultat	-	-	-	275 553	275 553
Utgående balans 2017-12-31	100 000	112 524	849 273	275 553	1 337 350

Kassaflödesanalys

Tkr	2017	2016
Den löpande verksamheten		
Resultat före bokslutsdispositioner ¹⁾	341 111	296 969
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet ²⁾	-45 888	-43 137
Betald skatt	-81 165	-157 447
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring i tillgångar och skulder	214 058	96 385
Förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar.		
Fondförsäkring, netto ³⁾	-68	14
Förändring av övriga rörelsefordringar	-15 337	-5 844
Förändring av övriga rörelseskulder	8 398	15 690
Kassaflöde från den löpande verksamheten	207 051	106 245
Investeringsverksamheten		
Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar ⁴⁾	28 431	-187 781
Kassaflöde från investeringsverksamhet	28 431	-187 781
Årets kassaflöde	235 482	-81 536
Likvida medel vid årets början	52 993	134 529
Årets kassaflöde	235 482	-81 536
Likvida medel vid årets slut⁵⁾	288 475	52 993
¹⁾Betalda och erhållna räntor och utdelningar	2017	2016
Under perioden betald ränta	1 449	1 550
Under perioden erhållen ränta	16	65
Summa betalda och erhållna räntor och utdelningar	1 465	1 615
²⁾Poster som inte ingår i kassaflödet	2017	2016
Realiserad vinst (-)/förlust (+)	-3 399	-40 985
Orealiserad vinst (-)/förlust (+)	-41 959	-1 386
Förändring avsättningar	-552	-757
Valutakursvinst (-) förlust (+)	22	-9
Summa poster som inte ingår i kassaflödet	-45 888	-43 137
³⁾Förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar		
avsättningar fondförsäkring, netto	2017	2016
Förändring i placeringstillgångar, fondförsäkring	-12 351 798	-9 959 316
Förändring av försäkringstekniska avsättningar, fondförsäkring	12 351 730	9 959 330
Summa förändring av placeringstillgångar/försäkringstekniska avsättningar fondförsäkring, netto	-68	14
⁴⁾Nettoinvestering i övriga placeringstillgångar	2017	2016
Investering i övriga placeringstillgångar	28 431	-187 781
Summa nettoinvestering i övriga placeringstillgångar	28 431	-187 781
⁵⁾Delkomponenter som ingår i likvida medel	2017	2016
Kassa och banktillgodohavanden	288 475	52 993
Summa delkomponenter som ingår i likvida medel	288 475	52 993

Noter

Not 1. Redovisningsprinciper

Innehållsförteckning

- 1 Allmän information
- 2 Grunder för upprättande av de finansiella rapporterna
 - 2.1 Överensstämmelse med normgivning och lag
 - 2.2 Föreskrifter vid upprättande av Folksam LO Fondförsäkrings finansiella rapporter
 - 2.3 Uppskattningar och bedömningar i de finansiella rapporterna
 - 2.4 Ändrade redovisningsprinciper
 - 2.5 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsår 2018 eller senare
 - 2.6 Utländsk valuta
 - 2.7 Försäkringsavtal och investeringsavtal
- 3 Principer för poster i resultaträkningen
 - 3.1 Premieinkomst
 - 3.2 Intäkter från investeringsavtal
 - 3.3 Kapitalavkastning
 - 3.4 Utbetalda försäkringsersättningar
 - 3.5 Driftskostnader
 - 3.6 Skatter
- 4 Principer för poster i balansräkningen
 - 4.1 Finansiella tillgångar och skulder
 - 4.2 Försäkringstekniska avsättningar
 - 4.3 Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk
 - 4.4 Andra avsättningar
 - 4.5 Eventualförpliktelser
 - 4.6 Koncernbidrag

1 Allmän information

Årsredovisningen avges per den 31 december 2017 och avser räkenskapsåret 2017 för Folksam LO Fondförsäkringsaktiebolag (publ) (Folksam LO Fondförsäkring) med organisationsnummer 516401-6619 med säte i Stockholm. Folksam LO Fondförsäkring ägs till 51 procent av Folksam ömsesidig livförsäkring med organisationsnummer 502006-1585, med säte i Stockholm, och till 49 procent av LOs Försäkringshandelsbolag med organisationsnummer 969655-5870. Adressen till huvudkontoret är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm. Årsredovisningen har godkänts för utfärdande av styrelsen i Folksam LO Fondförsäkring den 22 mars 2018. Resultat- och balansräkningen blir föremål för fastställande på stämman den 17 april 2018.

2 Grunder för upprättande av de finansiella rapporterna

2.1 Överensstämmelse med normgivning och lag

Folksam LO Fondförsäkrings årsredovisning har upprättats i enlighet med Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL), Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om Årsredovisning i försäkringsföretag (FFFS 2015:12) och dess ändringsföreskrifter samt Rådet för finansiell rapportering (RFR) rekommendation RFR 2, Redovisning för juridiska personer. Folksam LO Fondförsäkring tillämpar så kallad lagbegränsad IFRS och med detta avses internationella redovisningsstandarder som har antagits för tillämpning med de begränsningar som följer av RFR 2 och FFFS 2015:12. Detta innebär att samtliga av EU

godkända IFRS och uttalanden tillämpas så långt detta är möjligt inom ramen för svensk lag och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning.

2.2 Förutsättningar vid upprättande av Folksam LO Fondförsäkrings finansiella rapporter

Folksam LO Fondförsäkrings funktionella valuta är svenska kronor och de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental. Till följd av detta kan avrundningsdifferenser förekomma. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde, förutom vissa finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde. De nedan angivna redovisningsprinciperna har tillämpats konsekvent på samtliga perioder som presenteras i de finansiella rapporterna om inte annat framgår nedan eller enligt femårsöversikten i förvaltningsberättelsen.

2.3 Uppskattningar och bedömningar i de finansiella rapporterna

Vid upprättande av de finansiella rapporterna i enlighet med IFRS görs uppskattningar och bedömningar samt antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av tillgångar, skulder, intäkter och kostnader. Uppskattningarna och antagandena är baserade på historiska erfarenheter och ett antal andra faktorer som under rådande förhållanden synes vara rimliga. Verkliga utfall kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar. De områden som innefattar en hög grad av bedömning, som är komplexa eller sådana områden där antaganden och uppskattningar är av väsentlig betydelse på de finansiella rapporterna anges i not 2.

2.4 Ändrade redovisningsprinciper

2.4.1 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB för räkenskapsår 2017

Inga nya IFRS-standarder med tillämpning från den 1 januari 2017 har trätt i kraft. Företagsledningens bedömning är att ändringar i befintliga IFRS-standarder inte har haft någon väsentlig inverkan på Folksam LO Fondförsäkrings finansiella rapportering.

2.4.2 Övriga ändringar för räkenskapsår 2017

Från och med räkenskapsår som börjar den 1 januari 2017 eller senare har det kommit krav på obligatorisk hållbarhetsrapportering för större företag. Kravet gäller samtliga juridiska personer. För koncernen finns möjlighet att upprätta en hållbarhetsrapport för gruppen som helhet.

2.5 Nya och ändrade redovisningsstandarder från IASB samt andra regelverk för räkenskapsår 2018 eller senare

Nedanstående nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder ikraft för räkenskapsår som börjar efter den 1 januari 2018 eller senare och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter. Nedan beskrivs förväntade effekter som tillämpningen förväntas få på finansiella rapporteringen.

2.5.1 Tillägg till IFRS 4 Försäkringskontrakt

Folksam LO Fondförsäkring kommer att använda möjligheten till samordning med IFRS 17 Insurance contracts och därmed senare tillämpning av IFRS 9, genom att använda *temporary exemption from IFRS 9*. Temporary exemption får tillämpas av företag som i huvudsak bedriver försäkringsverksamhet. Det innebär att årsredovisningar för 2018 till 2020 ska företaget redogöra för att det har kvalificerat sig för undantag, lämna information som möjliggör jämförelse med företag som tillämpar IFRS 9, upplysningar om lån till upplupet och verkligt värde samt andra finansiella tillgångar och kreditriskexponeringar och koncentrationsrisk för kreditrisk för lån. Regelverket avseende tillägg innebär ingen resultatpåverkan.

2.5.2 IFRS 17 Insurance contracts

IASB har den 18 maj 2017 publicerat en ny standard som behandlar försäkringsavtal. IFRS 17 ska tillämpas vid redovisning av försäkringsavtal, återförsäkringsavtal och redovisning av investeringsavtal med återbäring. Syftet med standarden är att öka transparensen och jämförbarheten i redovisningen av försäkringskontrakt. Detta innebär att försäkringskontrakt globalt kommer att

redovisas på samma sätt. IFRS 17 kommer att ersätta IFRS 4, som var en interimstandard med fokus på upplysningar. Värderingsmässigt utgick IFRS 4 från lokala regler för värdering av de försäkringstekniska avsättningarna. IFRS 17 träder i kraft 1 januari 2021 men är ännu inte antagen av EU.

Definitionen av försäkringsavtal är i allt väsentligt densamma. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. IASB har tydligare angivit i den nya standarden när ett avtal bör separeras i en försäkringsdel och en investeringsdel, som ska följa IAS 39. IFRS 17 innebär förändringar vad gäller värdering, en förändrad presentation av resultaträkningens poster och en ny intäktsredovisning. Det är oklart vilka delar av standarden som ska tillämpas för onoterade försäkringsföretag i Sverige. Finansinspektionen utreder hur implementeringen av IFRS 17 ska ske både i juridisk person och i koncernredovisningen i Sverige. Inom Folksam LO Fondförsäkring har ett projekt påbörjats för att analysera på djupet vad den nya standarden kan innebära samt förbereda kommande dialog med Finansinspektionen. Företagsledningens bedömning är att implementationen av IFRS 17 kommer att ha en hög påverkan på Folksam LO Fondförsäkring finansiella rapportering.

2.5.3 IFRS 9 Finansiella instrument

IFRS 9 Finansiella instrument kommer att ersätta IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering. Standarden omfattar nya utgångspunkter för klassificering och värdering av finansiella instrument, en framåtblickande nedskrivningsmodell och förenklade förutsättningar för säkringsredovisning. IFRS 9 träder ikraft den 1 januari 2018 och tidigare tillämpning är tillåten. Standarden är godkänd av EU.

De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av tre kategorier; där värdering antingen sker till upplupet anskaffningsvärde, verkligt värde via övrigt totalresultat eller verkligt värde via resultatet. Indelningen i de tre kategorierna görs utifrån företagets affärsmodell för de olika innehaven respektive egenskaperna på de kassaflöden som tillgångarna ger upphov till. Redovisning till verkligt värde via resultaträkningen är möjlig att tillämpa för skuldinstrument i de fall detta eliminerar eller väsentligen reducerar en miss-match i redovisningen. För eget kapitalinstrument är utgångspunkten att värdering ska ske till verkligt värde via resultatet med en valmöjlighet att istället redovisa värdeförändringar som inte innehas för handel i övrigt totalresultat.

Vad gäller de delar som berör finansiella skulder överensstämmer merparten med de tidigare reglerna i IAS 39 förutom vad avser finansiella skulder som frivilligt värderas till verkligt värde via resultaträkningen. För dessa skulder ska värdeförändringen delas upp på förändringar som är hänförliga till egen kreditvärdighet respektive på förändringar i referensränta.

Den nya nedskrivningsmodellen kommer kräva en redovisning av ett års förväntad förlust redan vid den initiala redovisningen och vid en väsentlig ökning av kreditrisken ska nedskrivningsbeloppet motsvara de kreditförluster som förväntas uppkomma under den återstående löptiden. Den nya standarden innebär att eget kapital och solvenskvot kan komma att påverkas med hänsyn till nedskrivningsregler, osäkerhet föreligger hur stor denna påverkan förväntas bli. De förändringar som kan komma att ske avseende klassificering och värdering, med undantag för nedskrivningar, förväntas inte innebära någon betydande påverkan.

2.5.4 IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder

Standarden ersätter IAS 18 samt övriga standarder avseende intäktsredovisning. IFRS 15 träder ikraft den 1 januari 2018 och standarden är godkänd av EU. Syftet med en ny intäktsstandard är att ha en enda principbaserad standard för samtliga branscher som har avtal med kunder. Standarden anvisar att intäktsredovisning ska ske enligt en femstegsmodell som i korthet innebär att ett företag ska redovisa intäkter i takt med att prestationsåtaganden i avtal fullgörs. Ett företag ska för varje kontrakt med kund identifiera prestationsåtagande för varje produkt eller tjänst och därefter sätta ett transaktionspris som fördelas till respektive prestationsåtagande. En intäkt ska därefter redovisas när respektive prestationsåtagande fullgörs. Tre alternativa sätt finns för övergången; full retroaktivitet, delvis retroaktivitet (inkluderar lätttnadsregler) och en "ackumulerad effekt-metod" där eget kapital justeras per den 1 januari 2018 för kontrakt som är pågående enligt det gamla regelverket (IAS 11/IAS 18). Standarden är inte tillämplig varken på försäkringsavtal eller finansiella instrument men är tillämplig för de avtal eller delar av avtal som bedöms utgöra en tjänst. Företagets bedömning är att IFRS 15 inte medför några väsentliga förändringar på resultat och eget kapital och föranleder ingen förändring av öppningsbalansen. Införandet av IFRS 15 kan medföra vissa förändringar av presentationen i resultaträkningen samt utökade upplysningar.

2.5.5 Övriga ändringar

Företagsledningens bedömning är att övriga nya och ändrade standarder och tolkningar inte kommer att få någon väsentlig påverkan på Folksam LO Fondförsäkrings finansiella rapportering den period de tillämpas för första gången.

2.5.6 Ändringar i FFFS 2015:12

Ändringsföreskriften FFFS 2017:17 trädde i kraft den 1 oktober 2017 och ska tillämpas på årsbokslut, årsredovisning, koncernredovisning samt delårsrapport som upprättas för räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2018 eller senare. Ändringarna innebär att hänvisningarna i föreskriften har anpassats med anledning av de nya internationella redovisningsstandarderna IFRS 9 och IFRS 15.

2.6 Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen. Vid värdering av tillgångar och skulder i utländsk valuta används balansdagens stängningskurser. Valutakursförändringar redovisas i resultaträkningen netto på raden Kapitalavkastning, intäkter respektive Kapitalavkastning, kostnader. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till historiska anskaffningsvärden omräknas till valutakurs vid transaktionstillfället. Icke-monetära tillgångar och skulder som redovisas till verkliga värden omräknas till den funktionella valutan till den kurs som råder vid tidpunkten för värdering till verkligt värde.

2.7 Försäkringsavtal och investeringsavtal

2.7.1 Försäkringsavtal

Folksam LO Fondförsäkring har genomfört en klassificering av alla avtal utifrån den försäkringsrisk de innehåller och därmed den ekonomiska påverkan som en försäkringshändelse har för företaget. För att räknas som ett försäkringsavtal ska den ekonomiska påverkan vara betydande. Folksam LO Fondförsäkring har bedömt att den ekonomiska påverkan är betydande om försäkringsrisken motsvarar minst fem procents påslag på eller reduktion av aktuellt försäkringsvärde före försäkringshändelse.

2.7.2 Investeringsavtal

Redovisning av investeringsdelarna av avtalet sker enligt IAS 39 Finansiella instrument, redovisning och värdering. Uppdelning inom försäkringsavtalet ger en tydlig redovisning av hur stor del av inbetalningarna som går till verksamhet med risk respektive till sparandeverksamhet. Avtal med negativ risksumma delas upp och frigjord risksumma redovisas som premie för att kunna ge arvsvinst. För avtal med positiv risksumma gäller på motsvarande sätt att riskpremie erläggs för att risksumma ska kunna tillskjutas vid dödsfall. Genom att dela upp samtliga fondförsäkringsavtal på en försäkringsdel och en finansiell del innebär det att alla fondförsäkringsavtal kan redovisas på ett enhetligt sätt. För avtal som delas upp på en försäkringsdel och en investeringsdel redovisas in- och utbetalningar för den finansiella delen av avtalet inte som premieinkomst och försäkringsersättningar över resultaträkningen, utan istället som en förändring via balansräkningen. Avgiftsintäkter avseende de avtal som delas upp redovisas dels som intäkter från investeringsavtal och dels bland övriga tekniska intäkter.

3 Principer för poster i resultaträkningen

3.1 Premieinkomst

Som premie redovisas frigjord risksumma som uppstår då hela eller delar av fondvärdet tillfaller företaget vid försäkrads dödsfall.

3.2 Intäkter från investeringsavtal

De olika typer av avgifter som debiteras kunderna för förvaltning intäktsförs i takt med att företaget tillhandahåller förvaltningstjänster till innehavarna av avtalen. Tjänsterna tillhandahålls jämt fördelade under avtalens löptid. Avgifter som debiteras kunderna vid specifika tillfällen, exempelvis fondbyte eller flytt till annan försäkringsgivare intäktsförs i samband med händelsen. För långlevnadsrisker tas premier ut genom att hela eller delar av fondvärdet/försäkringskapitalet tillfaller företaget vid försäkrads dödsfall där förmånstagare saknas. Belastning för avkastningsskatt görs genom inlösen av fondvärde/försäkringskapital och redovisas som en övrig teknisk intäkt.

3.3 Kapitalavkastning

Kapitalavkastningen består av posterna Kapitalavkastning, intäkter, Kapitalavkastning, kostnader, Orealiserade vinster på placeringstillgångar samt Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Kapitalavkastning på placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagarna bär placeringsrisken samt avkastningen på placeringstillgångar i livförsäkringsrörelsen redovisas i det tekniska resultatet. Såväl realiserade som orealiserade värdeförändringar på fondförsäkringstillgångar redovisas under värdeökning alternativt värdeminskning på fondförsäkringstillgångar. Kapitalavkastning på övriga placeringstillgångar redovisas i den icke-tekniska redovisningen.

3.3.1 Kapitalavkastning, intäkter

Kapitalavkastning, intäkter består av utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter, valutakursvinster (netto), återförda nedskrivningar och realisationsvinster (netto).

3.3.2 Kapitalavkastning, kostnader

Kapitalavkastning, kostnader består av kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, valutakursförluster (netto), av- och nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

3.3.3 Orealiserade vinster och förluster på placeringstillgångar

Orealiserat resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag.

3.3.4 Realiserade och orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar värderade till anskaffningsvärde utgör realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och bokfört värde. För placeringstillgångar som värderas till verkligt värde är realisationsvinsten den positiva skillnaden mellan försäljningspris och anskaffningsvärde. För räntebärande värdepapper är anskaffningsvärdet det upplupna anskaffningsvärdet och för övriga placeringstillgångar det historiska anskaffningsvärdet. Vid försäljning av placeringstillgångar redovisas tidigare orealiserade värdeförändringar som justeringspost under posterna Orealiserade vinster på placeringstillgångar respektive Orealiserade förluster på placeringstillgångar. Årets värdeförändringar, såväl realiserade som orealiserade redovisas över resultaträkningen i den period de uppstår.

3.4 Utbetalda försäkringersättningar

Som utbetalda försäkringersättningar redovisas den arvsvinst som under räkenskapsåret tillförts försäkringar där återbetalningsskydd saknas.

3.5 Driftskostnader

Med driftskostnader avses verksamhetsrelaterade kostnader, exempelvis kostnader för anställd eller inhyrd personal, lokaler, IT-kostnader, planenliga avskrivningar på materiella och immateriella tillgångar. Driftskostnaderna delas in i följande funktioner; anskaffning, administration, skadereglering och kapitalförvaltning. Anskaffnings- och administrationskostnader redovisas i posten Driftskostnader. Skaderegleringskostnader redovisas i posten Utbetalda försäkringersättningar, Kapitalförvaltningskostnader redovisas i posten Kapitalavkastning, kostnader. Kostnaderna redovisas i resultaträkningen när de uppstår.

3.6 Skatter

3.6.1 Inkomstskatt

Med inkomstskatter avses aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital.

3.6.1.1 Aktuell skatt

Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen, hit hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

3.6.1.2 Uppskjuten skatt

Uppskjuten skatt beräknas enligt balansräkningsmetoden med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur underliggande tillgångar eller skulder förväntas bli realiserad eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas. I juridisk person redovisas obeskattade reserver inklusive uppskjuten skatteskuld.

3.6.2 Avkastningsskatt

Livförsäkringsföretag betalar avkastningsskatt enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel. Avkastningsskatt är inte en skatt på försäkringsföretagets resultat, utan värdet på de nettotillgångar som förvaltas för försäkringstagarnas räkning belastas med avkastningsskatt som beräknas och betalas varje år. Avkastningsskatten redovisas som aktuell skattekostnad medan avgiftsuttaget redovisas under posten Övriga tekniska intäkter. Beräkning av underlag för avkastningsskatt utgår från ett kapitalunderlag, vilket utgörs av samtliga tillgångar vid ingången av beskattningsåret efter avdrag för finansiella skulder vid samma tidpunkt. Kapitalunderlag multipliceras med den genomsnittliga statslåneräntan under kalender året närmast före ingången av beskattningsåret, dock minst 0,5 procent. Skattesatsen som tillämpas på skatteunderlaget är 15 procent.

4 Principer för poster i balansräkningen

4.1 Finansiella tillgångar och skulder

Ett finansiellt instrument är varje form av avtal som ger upphov till en finansiell tillgång i ett företag och en finansiell skuld i ett annat företag. Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar på tillgångssidan kundfordringar, aktier och andra egetkapitalinstrument, lånefordringar och räntebärande värdepapper samt övriga finansiella placeringstillgångar. Bland skulder återfinns leverantörsskulder, utgivna skuldinstrument samt låneskulder. Finansiella tillgångar och skulder som värderas till verkligt värde består av finansiella tillgångar klassificerade som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen samt finansiella skulder i fondförsäkringar.

4.1.1 Klassificering, värdering och redovisning

Finansiella instrument som inte är derivat redovisas initialt till anskaffningsvärde motsvarande instrumentets verkliga värde med tillägg för transaktionskostnader. Med anskaffningsvärde avses upplupet anskaffningsvärde, det vill säga det med hjälp av den effektiva anskaffningsräntan diskonterade nuvärdet av de framtida betalningarna. Det gäller för samtliga finansiella instrument förutom de som tillhör kategorin finansiell tillgång som redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, vilka redovisas till verkligt värde exklusive transaktionskostnader. Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället såsom beskrivs nedan. Derivatinstrument redovisas både initialt och löpande till verkligt värde. Värdeökningar respektive värdeminskningar samt i förekommande fall betald och upplupen ränta på derivat redovisas som nettoresultat av finansiella transaktioner.

Förvärv och avyttring av finansiella tillgångar redovisas på affärsdagen, som utgör den dag då företaget förbinder sig att förvärva eller avyttra tillgången. En finansiell tillgång tas bort från rapport över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller företaget förlorar kontrollen över den. Detsamma gäller för del av en finansiell tillgång. En finansiell skuld tas bort från rapport över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks. Detsamma gäller för del av en finansiell skuld. En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapport över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt att det föreligger avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

4.1.2 Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper: finansiella tillgångar som innehas för handel och andra finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori (enligt den så kallade Fair Value Option). Finansiella instrument i denna kategori värderas löpande till verkligt värde med värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. I den första undergruppen ingår derivat med positivt verkligt värde. I undergruppen finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori ingår följande placeringstillgångar: aktier och andelar, obligationer och räntebärande värdepapper, placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk. Folksam LO Fondförsäkring har som princip att hänföra samtliga placeringstillgångar som är finansiella instrument till kategorin Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen därför att företaget löpande utvärderar kapitalförvaltningens verksamhet på basis av verkliga värden.

4.1.2.1 Lån och andra fordringar

Lån och andra fordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. Till denna kategori hänförs lån med säkerhet i fast egendom, övriga lån, lån lämnade till koncern- och intresseföretag, övriga fordringar samt upplupna ränteintäkter. Dessa tillgångar värderas till nominellt belopp plus upplupen ränta. Kund- och lånefordran redovisas till det belopp som beräknas inflyta, det vill säga efter avdrag för osäkra fordringar.

4.1.3 Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella skulder som innehas för handel och finansiella skulder som vid första redovisningstillfället identifierats som tillhörig till denna kategori. I den förstnämnda delkategorin ingår derivat med negativt verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen. Folksam LO Fondförsäkring har som princip att hänföra samtliga fondförsäkringsåtaganden till värderingskategorin finansiella skulder värderade till verkligt värde över resultaträkningen därför att detta eliminerar den mismatch i redovisningen som annars skulle uppstå till följd av att de kopplade tillgångarna värderas till verkligt värde.

4.1.3.1 Andra finansiella skulder

Upplåning samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till upplupet anskaffningsvärde.

4.1.4 Nedskrivningar av finansiella instrument

Vid varje rapporttillfälle utvärderar Folksam LO Fondförsäkring om det finns objektiva belägg som tyder på att en finansiell tillgång eller grupp av tillgångar är i behov av nedskrivning till följd av att en eller flera händelser (förlusthändelser) inträffat efter det att tillgången redovisats för första gången och att dessa förlusthändelser har en inverkan på de uppskattade framtida kassaflödena från tillgången eller gruppen med tillgångar. Om det finns objektiva bevis som tyder på att ett nedskrivningsbehov kan finnas så betraktas dessa tillgångar som osäkra. Objektiva bevis utgörs av observerbara förhållanden som inträffat och som har en negativ inverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet. Objektiva belägg för att en eller flera händelser inträffat som påverkar uppskattade framtida kassaflöden är exempelvis följande; betydande finansiella svårigheter hos emittenten eller gäldenären, att långivaren beviljat låntagaren en eftergift som en följd av dennes finansiella svårigheter och som annars inte hade övervägts, ett avtalsbrott, såsom uteblivna eller försenade betalningar av räntor eller kapitalbelopp, att det är sannolikt att låntagaren kommer att gå i konkurs eller genomgå annan finansiell rekonstruktion samt negativ värdeutveckling på pantsatta tillgångar.

Det redovisade värdet efter nedskrivningar på tillgångar tillhörande kategorin lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde beräknas som nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en kort löptid diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen. En nedskrivning återförs om det både finns bevis på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av det nedskrivna beloppet. Nedskrivningar av tillgångar inom kategorin lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

4.2 Försäkringstekniska avsättningar

De försäkringstekniska avsättningarna utgörs av Oreglerade skador. Se även not 23, Oreglerade skador.

4.2.1 Oreglerade skador

Avsättningar för oreglerade skador utgörs av uppskattade slutliga kostnader för att tillgodose alla krav som beror på händelser som har inträffat före räkenskapsårets utgång med avdrag för belopp som redan utbetalats med anledning av ersättningskrav. Förändring av försäkringstekniska avsättningar för försäkringsavtal redovisas över resultaträkningen.

4.2.2 Förlustprovning

Folksam LO Fondförsäkrings tillämpade redovisnings- och värderingsprinciper för försäkringstekniska avsättningar innebär automatiskt en provning av att avsättningarna är tillräckliga med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

4.3 Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagare bär risk

Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk består av Fondförsäkringsåtaganden. Se även not 24, Fondförsäkringsåtaganden.

4.3.1 Fondförsäkringsåtaganden

Fondförsäkringsåtagande utgör en försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren (den försäkrade) bär placeringsrisk. Såväl försäkringsdelen som investeringsdelen redovisas som fondförsäkringsåtagande. Avsättningarna värderas till verkligt värde på de fonder som är kopplade till avtalen. Värdeförändringar redovisas över resultaträkningen. Det verkliga värdet fastställs med hjälp av aktuella fondvärden som speglar det verkliga värdet på de finansiella tillgångar som finns i de fonder till vilka skulderna är länkade, multiplicerat med antalet andelar som tillräknas den försäkrade på balansdagen. Om de förväntade framtida intäkterna i en specifik portfölj är lägre än förväntade rörliga kostnader, måste en avsättning för förluster för denna portfölj göras.

4.4 Andra avsättningar

En avsättning är en skuld som är oviss vad gäller förfallotidpunkt och/eller belopp. En avsättning redovisas i balansräkningen när det uppstår en förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidsvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden. En förpliktelse kan vara formell och informell. En avsättning redovisas enligt IAS 37. Om dessa villkor inte är uppfyllda redovisas ingen avsättning i balansräkningen, istället uppstår en eventalförpliktelse om kriterierna är uppfyllda för en eventalförpliktelse. Avsättningar omprövas vid varje bokslutstillfälle.

4.4.1 Pensioner och andra förpliktelser

Pensionsförpliktelserna i Folksam LO Fondförsäkring omfattar avgiftsbestämda och förmånsbestämda pensionsplaner reglerade genom kollektivavtal samt individuella pensionsutfästelser. De förmånsbestämda pensionsplanerna är tryggade genom avsättningar till Konsumentkooperationens pensionsstiftelse eller genom försäkring.

4.4.1.1 Avgiftsbestämda pensionsplaner

Som avgiftsbestämda pensionsplaner klassificeras de planer där Folksam LO Fondförsäkrings förpliktelse är begränsad till de avgifter företaget åtagit sig att betala. I sådant fall beror storleken på den anställdes pension på de avgifter som företaget betalar till planen eller till ett försäkringsföretag och den kapitalavkastning som avgifterna ger. Följaktligen är det den anställda som bär den aktuariella risken (att ersättningen blir lägre än förväntat) och investeringsrisken (att de investerade tillgångarna kommer att vara otillräckliga för att ge de förväntade ersättningarna). Företagets förpliktelser avseende avgifter till avgiftsbestämda planer redovisas som en kostnad i resultaträkningen i den takt de intjänas genom att de anställda utfört tjänster åt företaget under en period.

4.4.1.2 Förmånsbestämda pensionsplaner

I juridisk person tillämpas andra principer för redovisning av förmånsbestämda pensionsplaner än de som anges i IAS 19. Folksam LO Fondförsäkring följer Tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkningen av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen då de uppstår.

4.4.1.3 Pensioner i egen regi

Folksam LO Fondförsäkring har utöver de kollektivavtalade pensioner som tryggats i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse utfäst till anställda födda 1955 och tidigare att ersätta 65 procent av lönen för de medarbetare som väljer att gå i pension från 62 års ålder. Förändring i pensionsförpliktelserna redovisas över resultaträkningen i posten Driftskostnader.

4.5 Eventualförpliktelser

Under eventualförpliktelser redovisas förpliktelser som härrör från inträffade händelser som inte uppfyller krav på att redovisas som skuld eller avsättning. Detta då det inte är troligt att en kostnad kommer att uppstå och/eller att förpliktelsen inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet.

4.6 Koncernbidrag

Erhållna och lämnade koncernbidrag redovisas i Eget kapital. Skattekonsekvenser som kan uppstå i samband med koncernbidrag redovisas med utgångspunkt från den underliggande transaktionen, det innebär att skatt hänförliga till erhållna och lämnade koncernbidrag redovisas i eget kapital.

Not 2. Väsentliga uppskattningar och bedömningar

Viktiga bedömningar vid tillämpning av företagets redovisningsprinciper

Vissa viktiga redovisningsmässiga uppskattningar som gjorts vid tillämpningen av koncernens redovisningsprinciper beskrivs nedan. Betydelsen av respektive uppskattning och bedömning visas i känslighetsanalys i not 3 Upplysningar om risker.

Försäkrings- respektive investeringsavtal

Enligt IFRS 4 ska avtal som överför betydande försäkringsrisk klassificeras som försäkring. Försäkringsföretaget har gjort bedömningen att försäkringsrisk överstigande fem procent ska anses vara betydande och avtalet därmed klassas som försäkring. En generell beskrivning av försäkringsföretagets redovisningsprinciper för klassificering av avtal finns i not 1.

Alla avtal som juridiskt sett är försäkringsavtal har varit föremål för bedömning av om de innebär en överföring av betydande försäkringsrisk, så att de även i redovisningen kan presenteras som försäkringsavtal (se även avsnitt om försäkringsavtal i not 1 Redovisningsprinciper).

För vissa avtal som är en kombination av risk och sparande har företaget fått göra en bedömning av vad som kan uppfattas vara överföring av betydande försäkringsrisk. Storleken på försäkringsrisken har bedömts genom ett övervägande huruvida det finns ett eller flera scenarier med kommersiell innebörd i vilka försäkringsföretaget är förpliktigt att erlagga väsentliga ytterligare förmåner överstigande den summa som skulle ha erlagts om inte den försäkrade händelsen inträffar.

Redovisningsprinciperna behandlar närmare hur uppdelningen av avtal har gjorts i försäkringsavtal respektive investeringsavtal i enlighet med principerna i IFRS 4.

Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

Försäkringsföretagets redovisningsprinciper definierar närmare hur tillgångar och skulder ska klassificeras i olika kategorier.

Finansiella tillgångar och skulder som försäkringsföretaget initialt valt att värdera till verkligt värde via resultaträkningen förutsätter att kriterierna under redovisningsprinciper uppfyllts.

Avsättningar

En avsättning i balansräkningen redovisas när företaget har en befintlig juridisk eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras.

Not 3. Upplysningar om risker

Denna not beskriver Folksam LO Fondförsäkrings riskhantering och lämnar kvantitativa och kvalitativa upplysningar om försäkringsrisker, finansiella risker och verksamhetsrisker.

Företagets riskhanteringssystem

Folksam LO Fondförsäkrings riskhanteringssystem syftar till att skapa struktur och stöd för verksamheten i arbetet med att hantera risker. Riskhanteringssystemet omfattar strategier, processer, rutiner och metoder för hur risker ska identifieras, värderas/mätas, hanteras, övervakas, följas upp och rapporteras samt hur uppgifter och ansvar för detta är fördelat. Riskhanteringssystemet är formaliserat genom styrande regelverk i form av policyer, riktlinjer och instruktioner.

Eftersom syftet med risktagandet är att skapa värde för kunderna är risk en central komponent i Folksam LO Fondförsäkrings affärsmodeller. Risktagandet i företaget ska ske medvetet och kunna ställas i relation till företagets solvens- och kapitalsituation.

Riskfilosofi i sammandrag

Riskfilosofin anger Folksam LO Fondförsäkrings övergripande inställning till risk och risktagande. Företagets riskfilosofi är att risk ska tas medvetet och att risktagandet ska styras som en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Företaget ska ta risker som förväntas addera sådant värde till kundnyttan att det motiverar tillskottet till det totala risktagandet. Risker som inte bedöms addera något värde ska begränsas i den utsträckning som är ekonomiskt försvarbart. Företaget ska enbart ta risk inom områden där det finns ett stort kunnande och kapacitet att hantera risk.

Risktagandet styrs genom den formaliserade struktur som ges av företagets riskhanteringssystem. För att riskhanterings-systemet ska fungera och skapa nytta i den dagliga verksamheten arbetar Folksam LO Fondförsäkring kontinuerligt med att följa upp och stärka företagets riskkultur. Riskkulturen är resultatet av medarbetarnas värderingar, attityder och beteenden samt förståelse för riskernas natur och företagets principer för riskhantering.

Riskaptitramverket

Företagets riskaptitramverk är ett stöd för verksamheten vid styrning av företagets riskexponering och beslutas årligen av styrelsen. Riskaptitramverket består av komponenterna riskaptit, risktolerans, risk- och kapitalmätt, eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder. Riskaptitramverket binder samman företagets processer för mål- och strategiformulering, riskhantering och verksamhetsstyrning. Resultatet av företagets strategi- och affärsplaneringsprocess, samt företagets egen risk- och solvens-bedömning, ska stämmas av med gällande riskaptitramverk och utgör även underlag för riskaptitramverkets utformning.

Den kvalitativa riskaptiten uttrycks genom att använda en skala från söka till undvika. Risker som söks är risker som förväntas bidra positivt till företagets måluppfyllnad och där osäkerheten avseende möjligheten till måluppfyllnad är acceptabel och hanterbar. Risker som undviks är risker som företaget inte är villigt att exponera sig för då de positiva konsekvenserna inte förväntas överväga de negativa eller osäkerheten är större än vad företaget är villigt eller kapabelt att hantera. Risktoleransen uttrycker vilken nivå på dessa risker som styrelsen är villig att ta. Risktoleransen anges i form av en gräns med tillhörande eskaleringsrutiner och möjliga åtgärder som, i händelse av att toleransgränsen överträds, kan genomföras i syfte att återföra riskexponeringen inom risktoleransen.

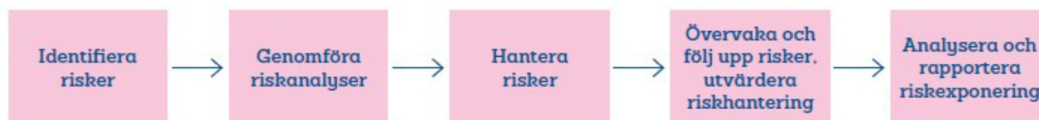
Riskbaserad verksamhetsstyrning

Folksam LO Fondförsäkrings riskhanteringssystem baseras på principen om riskbaserad verksamhetsstyrning. Detta innebär att förändringar i företagets riskexponering, som kan uppstå till följd av beslut på olika nivåer, styrs genom att riskerna på ett strukturerat och transparent sätt identifieras, analyseras och hanteras. Detta görs samordnat med övriga analyser som genomförs i verksamheten. Särskilt väsentliga områden som omfattas av riskbaserad verksamhetsstyrning är företagets strategi- och affärsplanering, förvaltning av kapital, produkt- och erbjudandehantering samt hantering av andra väsentliga verksamhetsförändringar.

Den samlade effekten som Folksam LO Fondförsäkrings övergripande strategier och affärsplaner har på riskexponering och kapitalbehov analyseras och stäms av mot riskaptiten genom en egen risk- och solvensbedömning. Styrelsen ges information om huruvida de långsiktiga mål och strategier samt affärsplaner och aktiviteter som föreslås, är förenliga med företagets riskaptit och kapitalbehov både på kort och lång sikt. Styrelsen beslutar årligen den egna risk- och solvensbedömningen.

Riskhanteringsprocessen

Företagets riskhanteringsprocess är integrerad i verksamhetsprocesserna och består av de olika steg som beskrivs nedan.

Risker på både kort och lång sikt identifieras med hjälp av olika metoder beroende på kategorier av risk. Syftet med riskidentifieringen är att öka insikten om vilka händelser som kan uppstå och deras konsekvenser. Identifierade risker, inklusive deras orsaker och konsekvenser, dokumenteras och kategoriseras. Därefter sker en bedömning av riskernas sannolikhet och konsekvens. Värdering av konsekvenser görs avseende kundpåverkan, påverkan på varumärke och ekonomisk påverkan. För risker som bedöms samverka eller enskilt ha stor påverkan på flera områden inom verksamheten tillämpas scenarioanalyser.

Företagets riskaptit är vägledande för beslut om hantering och risktagandet begränsas av företagets risktolerans. Metod för hantering av enskilda risker eller kategorier av risker beror på riskens art, omfattning och komplexitet. Beslut tas om riskerna ska accepteras, reduceras/ökas eller elimineras. Verksamheten genomför beslutade åtgärder samt följer upp att åtgärderna får avsedd effekt. Riskfunktionen övervakar och stödjer första linjen och följer upp och utvärderar riskhanterande åtgärder. De risker som identifieras rapporteras kontinuerligt vidare i organisationen till berörda parter, inklusive riskfunktionen. Rapporterings- och eskaleringsrutiner är anpassade efter organisationsstrukturen och vad som är mest lämpligt för respektive riskkategori.

Minst två gånger per år sammanställer riskfunktionen en riskrapport där en samlad bild av riskläget återges till vd och styrelse. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ information samt information om företagets risker samt övergripande status på riskhanterande åtgärder. Därutöver rapporterar riskfunktionen omgående till vd och/eller styrelse om det finns allvarliga brister avseende riskhantering eller om händelser inträffat som kan leda till en materiell förändring av företagets riskexponering.

Risk- och kontrollorganisation

Styrelsen i Folksam LO Fondförsäkring har det yttersta ansvaret för att verksamheten bedrivs med god riskhantering. Ansvaret för riskhantering inom företaget följer i övrigt principen om de tre ansvarslinjerna.

Första ansvarslinjen

Den första ansvarslinjen utgörs av verksamheten där riskerna tas, vilket även innebär ansvar för att riskerna hanteras. Inom första ansvarslinjen är affärsområdeschefer och chefer för centrala enheter ansvariga för att identifiera, analysera/värdera, hantera och dokumentera risker inom sina ansvarsområden. Detta innefattar även eventuell utlagd verksamhet. I chefsansvaret ingår att säkerställa god internkontroll genom att se till att de processer och rutiner som används möjliggör ett medvetet risktagande. Detta sker genom implementerade effektiva kontroller och övervakning av processer. Chefer på alla nivåer ansvarar för att den verksamhet de leder bedrivs enligt fastställda principer för riskhantering.

Alla medarbetare i företaget har, inom ramen för sina arbetsuppgifter, eget ansvar för att identifiera, hantera och rapportera risker. Medarbetarna ska även rapportera incidenter såväl som väsentliga brister, limitöverträdelser och andra avvikelser till närmaste chef och/eller till funktionerna i andra ansvarslinjen i enlighet med vid var tid gällande rutiner. Första ansvarslinjen ska ge andra och tredje ansvarslinjen tillgång till den information dessa behöver för att kunna genomföra kontroller och analyser av företagets riskexponering.

Andra ansvarslinjen

Den andra ansvarslinjen utgörs av aktuarie-, risk- och compliancefunktionerna. Dessa funktioner är underställda vd och stödjer vd och styrelse i deras arbete med att fullgöra sitt ansvar för riskhantering, internkontroll och regelefterlevnad i företaget. Inom andra ansvarslinjen har riskfunktionen ansvar för att utveckla och förvalta riskhanteringssystemet i enlighet med de krav och principer som anges i företagsstyrningspolicyn och övriga styrande regelverk för riskhantering. Riskfunktionen ska stödja, övervaka och vid behov utmana första linjens identifiering, analys, värdering och hantering av risker. När det gäller risker i försäkringsrörelsen ansvarar aktuariefunktionen för motsvarande aktiviteter. Riskfunktionen och aktuariefunktionen ska även tillhandahålla metod- och dokumentationsstöd och stödja första linjen vid tillämpningen av dessa. Ansvar, uppgifter och rapporteringsrutiner för andra ansvarslinjens funktioner har fastställts i styrande regelverk. För att säkerställa ett aktivt informationsutbyte mellan ansvarslinjerna och öka kvalitén i beslutsunderlag och rapportering till vd och styrelse finns en riskkommitté, där risk- och kapitalfrågor bereds och diskuteras. I riskkommittén är första och andra ansvarslinjen representerade.

Tredje ansvarslinjen

Den tredje ansvarslinjen utgörs av internrevisionen som arbetar på styrelsens uppdrag. Internrevisionen granskar och utvärderar riskhanteringssystemet, samt första och andra ansvarslinjens arbete med intern styrning och kontroll inklusive riskhantering. Ansvar och uppgifter för internrevisionen fastställs av styrelsen i styrande regelverk.

Styrelsens ansvar

Styrelsen är ytterst ansvarig för riskhanteringen. Ansvaret innebär bland annat att säkerställa att riskhanteringssystemet är ändamålsenligt och proportionerligt i förhållande till verksamhetens komplexitet och riskexponering. Styrelsen ansvarar även för uppföljning av att företagets riskhanteringssystem fungerar i enlighet med styrelsens avsikter. Styrelsen beslutar om företagets riskaptit och risktolerans och säkerställer att riskaptiten och principerna för riskhantering ligger i linje med företagets långsiktiga mål, strategier och affärsplaner. Styrelsen ska även säkerställa att den får tillgång till information om och har förståelse för de materiella risker som företaget är eller kan bli exponerat för. Slutligen ska styrelsen säkerställa att information från riskhanteringssystemet beaktats vid styrelsebeslut. Hur detta sker ska dokumenteras.

Vd:s ansvar

Vd ska leda företaget i enlighet med de regelverk styrelsen fastställt. Vd ska därutöver fastställa de styrande regelverk som behövs för att tydliggöra ansvar och genomförande av riskhantering.

Väsentliga risker i Folksam LO Fondförsäkring

Folksam LO Fondförsäkring definierar risk som osäkerhet om framtida händelser och deras effekter på företagets möjligheter att nå sina mål. Händelser kopplade till försäkringsavtalen eller finansiella händelser som kan påverka företagets möjligheter att nå sina mål kallas försäkringsrisker respektive finansiella risker. Risker kan även uppstå till följd av omvärldshändelser, internt beslutsfattande eller icke ändamålsenliga interna processer, system och bemanning. Dessa risker ryms inom kategorin verksamhetsrisker. I kommande avsnitt beskrivs Folksam LO Fondförsäkrings försäkringsrisker, finansiella risker samt verksamhetsrisker.

Hantering av försäkringsrisk

Folksam LO Fondförsäkring ska vara ett ansvarstagande och pålitligt företag med god kontroll av försäkringsriskerna. Hantering och värdering av risker i försäkringsverksamheten är grundläggande för alla försäkringsföretag. En sund prissättning av riskerna bidrar till Folksam LO Fondförsäkrings långsiktiga lönsamhet. De försäkringstekniska avsättningarna ska vara tillräckliga. Verktyg för riskhantering kan skilja sig åt mellan olika typer av risker.

Folksam LO Fondförsäkring erbjuder sparandeförsäkring i form av fondförsäkring. Risker förekommer i samband med tecknande av försäkring och i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Riskerna är dock begränsade på grund av att försäkringstagarna står den finansiella risken.

Den övergripande styrningen av försäkringsriskerna fastställs i de försäkringstekniska riktlinjerna och det försäkringstekniska beräkningsunderlaget. De försäkringstekniska riktlinjerna innehåller bland annat principer för hur premier bestäms och försäkringstekniska avsättningar beräknas. Riktlinjerna är också styrande för uppföljningen av gjorda antaganden. Riktlinjer beslutas av styrelsen. I det försäkringstekniska beräkningsunderlaget, som beslutas av vd, anges vilka antaganden som ska gälla för att riktlinjerna ska uppfyllas. Aktuariefunktionen föreslår förändringar av försäkringstekniska riktlinjer medan chefsaktuarien föreslår förändringar av försäkringstekniskt beräkningsunderlag.

Dödlighetsrisk

Med dödlighetsrisk avses risken för att Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål påverkas av en minskad dödlighet bland de försäkrade.

Risken hanteras genom att dödligheten i beståndet följs upp, och genom att dödlighetsantaganden uppdateras.

Driftkostnadsrisk

Med driftkostnadsrisk avses risken att Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål påverkas av risken för att de driftkostnader som försäkringen medför underskattas. Underskattade driftkostnader kan medföra förluster på grund av att intäkterna inte täcker kostnaderna och att otillräckliga avsättningar beräknas.

Förutsättningar för hantering av driftkostnadsrisken skapas genom uppföljning och utveckling av förbättrade metoder för att fördela driftkostnader.

Optionsrisk

Försäkringsprodukterna kan innehålla optioner att avsluta försäkringen på grund av flytt samt att avsluta premiebetalningen. Med annullationsrisk avses risken att Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av ett ökat utnyttjande av dessa optioner.

Försäkringstagaren har även en option att ändra till exempel utbetalningstidpunkt eller utbetalningstidens längd. I optionsrisk ingår, förutom annullationsrisk, även risken att Folksam LO Fondförsäkring inte når sina mål på grund av att dessa optioner utnyttjas i högre grad än förväntat. Hänsyn tas till optionsrisken vid lönsamhetsberäkningar och värderingar av försäkringsavtal.

Folksam LO Fondförsäkring följer regelbundet utvecklingen av utnyttjande optioner. Risken hanteras genom aktiva kundkontakter och produktutveckling. Vid flytt av försäkring till annat företag tas en avgift ut.

Koncentrationsrisk

Med koncentrationsrisk avses risken för att Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av försäkringsrisker. Folksam LO Fondförsäkrings försäkringsverksamhet är inriktad på stora kollektiv. För kollektivavtalad försäkring har företaget ingen möjlighet att styra över riskspridningen men inom ett och samma kollektiv adderas en stor mängd oberoende risker vilket ger en riskutjämning i form av en större förutsägbarhet om den totala ersättningsens omfattning.

Övrigt

Utöver ovan nämnda försäkringsrisker så kan förändringar i lagar och externa regelverk också få betydelse för Folksam LO Fondförsäkrings möjlighet att nå sina mål. Dessa hanteras bland annat genom omvärldsbevakning.

Mätning av försäkringsrisk

Mätning av försäkringsrisker sker genom resultatuppföljning. Bland annat sker uppföljning av det så kallade riskresultatet och driftkostnadsresultatet.

Folksam LO Fondförsäkring har bland annat driftkostnadsrisk, optionsrisk samt långlevnadsrisk, där driftkostnadsrisk och optionsrisk är de risker som bedöms vara de största försäkringsriskerna. En förändring av driftkostnader samt nyttjande av optioner påverkar dock enbart avsättningarnas storlek om framtida förväntade kostnader för gällande försäkringar överstiger motsvarande framtida förväntade intäkter för dessa försäkringar.

Exponering mot försäkringsrisk

Hela Folksam LO Fondförsäkrings åtagande innebär en exponering mot driftkostnadsrisk och en övervägande del innebär även exponering mot optionsrisk. Cirka 22 procent av Folksam LO Fondförsäkrings åtaganden är exponerade mot långlevnadsrisker. Långlevnadsrisken är dock mycket begränsad då avtalen är sådana att dödlighetsantagandena kan ändras under försäkringstiden.

Rapportering av försäkringsrisk

Som ett led i Folksam LO Fondförsäkrings interna uppföljning och riskhantering informeras styrelsen löpande om utvecklingen av försäkringsriskerna. I Riskrapporten, riskfunktionens rapport om risker till vd och styrelse, ges en samlad bild av riskläget, inklusive försäkringsrisker. Riskrapporten innehåller såväl kvantitativ som kvalitativ uppföljning av risker.

I aktuarierapporten rapporteras till styrelsen om förändrade metoder och modeller för hantering av bland annat försäkringsrisk i samband med beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Extern rapportering sker i form av Aktuarieredogörelsen, i årsrapporten till Finansinspektionen, vilken innehåller en analys av årets legala riskresultat och driftresultat.

Folksam LO Fondförsäkring tillämpar övergångsbestämmelser för verksamheten från och med 1 januari 2016, och tillämpar därmed den äldre regleringen för denna verksamhet till dess att ett nytt tjänstepensionsregelverk är på plats. Detta innebär bland annat att Folksam LO Fondförsäkring rapporterar kapitalkrav beräknade i enlighet med Solvens I och Finansinspektionens trafikljus.

I Folksam LO Fondförsäkrings egen risk och solvensbedömning beskrivs de risker som Folksam LO Fondförsäkring är, eller kommer att bli, exponerad för under den treåriga affärsplaneringsperioden 2018-2020.

Finansiella risker

Finansiell risk definieras som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av finansiella händelser. Exempel på händelser kan vara marknadshändelser såsom aktiekursfall eller förändring av marknadsräntor.

För att underlätta fondadministrationen för försäkringstagarnas räkning håller företaget ett handelslager med fondandelar för vilka företaget bär den finansiella risken. Utöver dessa tillgångar har företaget placeringstillgångar och dessa ska sammantaget hållas inom de ramar som styrelsens placeringspolicy anger. Regulatoriska krav avseende skuldtäckning och solvens utgör ytterligare restriktioner som ska uppfyllas samt att den totala risknivån aldrig får vara högre än att grönt ljus erhålls i Finansinspektionens trafikljus.

Företaget är indirekt exponerad för marknadsrisk då intäkterna är beroende av storleken på kundernas förvaltade kapital. Värdet på kundernas fondinnehav påverkas av de marknadsrisker fonderna är exponerade mot. Det finns därför till exempel både aktiekursrisker och ränterisker som påverkar företagets resultat. Företaget säkrar inte risker hänförliga tillförändringa i värdet på kundernas investeringar eller de som uppkommer på grund av valutakursförändringar i dessa.

Styrelsen har det yttersta ansvaret för förvaltningen av företagets tillgångar och anger ramar och limiter för exponeringar samt riktlinjer för verksamheten. Vd ansvarar för att förvaltningen av företagets tillgångar sker inom de ramar och anvisningar som styrelsen givit samt för översynen av placeringsriktlinjerna.

Företagets tillgångar består av dels de försäkrades försäkringspremier som placeras i fondtillgångar (och oplacerade premier som ingår i FTAn), och dels egna medel som består av handelslagret och egna placeringar enligt beskrivning nedan:

Fondtillgångarna

- Avser de tillgångar i vilka de försäkrades försäkringspremier placeras och för vilka de försäkrade bär placeringsrisken samt oplacerade premier som ingår i den försäkringstekniska avsättningen.

Handelslagret

- Avser det lager av fondandelar företaget håller för att kunna hantera köp och försäljningar i de fonder som företaget erbjuder.

Egna placeringar

- Företagets övriga egna medel.

Uppföljning och riskkontroll avseende finansiella risker är organiserad genom att:

- Placeringarna stäms löpande av mot de begränsningar som ges av placeringsriktlinjerna.
- Handelslagrets storlek och fördelning stäms löpande av mot de nivåer som är fastställda av vd.
- Riskfunktionen ansvarar för att en självständig uppföljning av de finansiella riskerna och rapporterar dels omgående eventuella överträdelse till styrelsen och vd samt dels löpande utvecklingen av de finansiella riskerna.

Hantering av finansiella risker

Merparten av tillgångarna finns i tillgångsportföljen där försäkringstagarna står den finansiella risken. För övriga tillgångsportföljer anger placeringsriktlinjerna godkända tillgångsslag, instrument och motparter.

Marknadsrisker

Folksam LO Fondförsäkring definierar marknadsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i marknadspriser.

Marknadsrisken är en betydande risk för Folksam LO Fondförsäkring och delas i sin tur in i ränterisk, aktiekursrisk, spreadrisk samt valutarisk. Dessa risker mäts m h a trafikljusberäkningar för tjänstepensionsverksamheten samt känslighetsanalyser. Känslighetsanalyser för de olika risktyperna redogörs för nedan.

Känslighetsanalys av aktiekursrisk

Folksam LO Fondförsäkring definierar aktiekursrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i aktiekurser.

En känslighetsanalys som mäter effekten på resultat före skatt och eget kapital av en nedgång med 10 procent i marknadsvärdet på företagets egna aktieinnehav, illustreras i tabellen nedan.

Känslighetsanalys aktiekursrisk, Tkr	2017		2016	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
Aktier	453 002	-45 300	443 166	-44 317
Nettopåverkan resultat före skatt		-45 300		-44 317
Nettopåverkan eget kapital		-35 334		-34 567

Känslighetsanalys av ränterisk

Folksam LO Fondförsäkring mäter räntekänslighet för tillgångar där försäkringstagarna inte bär marknadsrisken,

Räntekänslighet mäts som förändringar av tillgångarnas storlek vid en parallellförskjutning med + 1 procentenhet av den nominella marknadsräntan.

Känslighetsanalys ränterisk, Tkr	2017		2016	
	Marknadsvärde	Känslighet	Marknadsvärde	Känslighet
Värdeförändring räntebärande tillgångar	870 424	-16 836	632 903	-15 385
Nettopåverkan resultat före skatt		-16 836		-15 385
Nettopåverkan eget kapital		-13 132		-12 000

Ränterisk kassaflödesrisk

I tabellen nedan framgår hur en ökning eller sänkning av marknadsräntan på 0,5 % påverkar ränteintäkter respektive räntekostnader för tillgångar och skulder med räntebindningstid på upp till ett år.

Noter

Kassaflödesrisk, Tkr	2017	2016
Ökning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	1 442	265
Summa	1 442	265
	2017	2016
Minskning av marknadsräntan		
Ränteintäkter för andra räntebärande finansiella instrument	-1 442	-265
Summa	-1 442	-265

Valutarisk

Folksam LO Fondförsäkring definierar valutarisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av förändringar i valutakurser. I de fall tillgångar är exponerade mot andra valutor än svenska kronor uppstår valutarisk. Valutaexponering får endast förekomma mot de valutor där exponering kan uppstå genom placeringar i aktier och bolagsstrategiska innehav. Företagets försäkringsåtaganden är enbart denominerade i svenska kronor.

Folksam LO Fondförsäkring har en begränsad exponering mot valutakursrisk i företagets egna placeringar.

Kreditrisk

Kredit-, motparts- och emittentrisk är risker att motparter eller emittenter inte fullgör sina finansiella förpliktelser och att eventuella säkerheter inte täcker fordran. Företaget har som policy att i huvudsak endast tillåta placeringar i värdepapper med hög kreditvärdighet och för en förteckning över godkända emittenter och motparter. Kredit- och motpartsriskerna i denna del av verksamheten bedöms därför vara små.

Kreditrisk uppstår i placeringsverksamheten. Den kreditriskexponering som företaget är exponerat för (efter avdrag för värde av säkerheter) i olika klasser av finansiella tillgångar framgår av nedanstående tabell.

Kreditriskexponering

De bokförda värdena ger uttryck för den maximala kreditriskexponering i Folksam LO Fondförsäkrings egna finansiella placeringstillgångar.

	2017			2016		
Maximal kreditriskexponering, Tkr	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto	Brutto	Erhållna säkerheter	Netto
Tillgångsklass						
Svenska räntefonder	581 929	-	581 929	579 102	-	579 102
Svenska aktiefonder	450 081	-	450 081	433 584	-	433 584
Forordningar	9 367	-	9 367	6 538	-	6 538
Summa	1 041 378	-	1 041 378	1 019 224	-	1 019 224

Finansiell koncentrationsrisk

Folksam LO Fondförsäkring definierar finansiell koncentrationsrisk som risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av otillräcklig diversifiering av tillgångar, motparter eller emittenter. Företaget kan exponeras för koncentrationsrisk genom innehav av egna placeringstillgångar, handelslager i fonder samt banktillgodohavanden. Företagets egna placeringstillgångar, utöver placeringar i handelslagret, består per årsskiftet av innehav i fonder med räntebärande värdepapper och aktiefonder. Placeringarna i fonder sker så att en god riskspridning uppnås. I företagets handelslager finns normalt mindre belopp i fonder som tillhandahålls för kunders köp och försäljning av fondandelar. Dock kan det under kortare tidsperioder finnas större poster med fondinnehav som kan innebära en koncentrationsrisk. Sammantaget bedöms dock koncentrationsrisken som låg.

Noter

Mätning av finansiella koncentrationsrisker

Den finansiella koncentrationsrisken mäts och följs upp för stora koncentrationer av riskexponeringar.

Väsentliga koncentrationer av kreditrisk, Tkr	2017	2016
Swedbank	288 475	1 065 629

Likviditetsrisker

Folksam LO Fondförsäkring definierar likviditetsrisk som risken att finansiella transaktioner inte kan fullgöras eller endast till avsevärd merkostnad, förlust eller oönskad riskexponering. Tillgångarna placeras i fondandelar i de fonder som de försäkrade/försäkringstagarna erbjuds eller fonder med god likviditet som kan avyttras utan föregående avisering.

Återstående löptider

2017	På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Likviditetsrisk, Tkr					
Övriga skulder	11 186	-	-	-	-
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)	87 525 617	-	-	-	-
Summa	87 536 803	-	-	-	-

Återstående löptider

2016	På anmodan	Mindre än 1 år	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid
Likviditetsrisk, Tkr					
Övriga skulder	10 726	-	-	-	-
Försäkringsteknisk avsättning för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär risk (före avgiven återförsäkring)	75 173 887	-	-	-	-
Summa	75 184 613	-	-	-	-

Verksamhetsrisker

Med verksamhetsrisk avses risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i verksamhetens omvärld eller interna miljö eller till följd av strategiska, affärsrelaterade eller operativa beslut. Verksamhetsrisk delas in i följande underkategorier:

Affärsrisk

Affärsrisk, som avser risken för att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av strategiska eller affärsrelaterade beslut eller händelser utanför företagets direkta kontroll. Affärsrisker kan till exempel uppstå till följd av innovationer och marknadsförändringar, regelverksförändringar, makroekonomiska och politiska händelser eller vid strategiska eller affärsrelaterade beslut. Affärsriskerna påverkas av företagets förmåga att hantera förändringar. Affärsrisk delas in i omvärldsrisk (händelser utanför företagets direkta kontroll) och beslutsrisk (att strategiska eller affärsrelaterade beslut baseras på otillräckliga underlag eller analyser).

Operativ risk

Med operativ risk avses risken att företagets möjlighet att nå sina mål påverkas till följd av händelser i den löpande verksamhetens genomförande, som uppstår till följd av processer, system eller människor.

Hantering av verksamhetsrisker

En grundläggande princip inom företaget är att risk ska tas medvetet och riskhanteringen är därför en integrerad del av verksamhetsstyrningen. Riskhanteringen i företaget sker systematiskt både i verksamhetsprocesserna (löpande verksamheten) som i affärsplanering och inför väsentliga förändringar. Vid riskidentifiering av verksamhetsrisker är utgångspunkten verksamhetens mål, en aktuell omvärlds-analys och nulägesbedömning, informationsklassning samt eventuella incidenter. Omvärldsanalysen ska innefatta bevakning av nya riskområden.

Riskhanteringsprocessen för verksamhetsrisk följer i allt väsentligt den process som beskrivs under rubrik "Riskhanteringsprocessen". Rapportering av verksamhetsrisker sker två gånger per år till vd och styrelse i den riskrapport som sammanställs av riskfunktionen. Därutöver rapporterar riskfunktionen sina analyser och bedömningar till Folksam LO koncernledning som en del av företagets affärsplaneringsprocess.

Kontinuitetsplanering

Om oönskade händelser inträffar trots att riskreducerande åtgärder har vidtagits begränsas konsekvenserna med hjälp av kontinuitetsplanering och krisberedskap. Kris- och kontinuitetsplaner är upprättade inom företaget och övas i syfte att kunna hantera en eventuell krissituation och begränsa effekterna av negativa händelser. Styrelsens övergripande mål och krav när det gäller kontinuitetshantering för Folksam Liv tydliggörs i interna regelverk.

Incidenthantering

Incidenter rapporteras av alla medarbetare. Incidenterna kategoriseras och värderas och vidtagna åtgärder dokumenteras och följs upp. Till stöd för detta finns riktlinjer och instruktioner. Information om incidenter används vid identifiering och analys av verksamhetsrisker.

Kapitalhantering

I kapitalhanteringspolicyn fastställer styrelsen de övergripande principerna för kapitalhantering och likviditetshantering i Folksam LO Fondförsäkring. Policyn utgör styrelsens verktyg för styrning av företaget med avseende på härledning och hantering av målintervall, kapitalbas och likviditetsriskhantering.

Policyn säkerställer att företaget är ändamålsenligt kapitaliserat för att vid varje tidpunkt klara den dagliga driften, samt täcka risker och åtaganden i verksamheten. Detta möjliggörs genom regelbunden utvärdering av målintervall samt analys av solvenssituation i företaget. Kapitalhanteringsprocessen ska vara samordnad med affärsplanering, egen risk och solvensbedömning samt riskhanteringsystem för företaget. Kapitalhanteringen ska vara ändamålsenlig för styrning och måluppfyllnad, samt uppfylla alla gällande regelverkskrav. Kapitalhanteringen ska vara i enlighet med egen risk- och solvensbedömning och gällande affärsplaner för företaget.

Mål för kapitalisering

Företaget har definierat ett kapitalmål kompletterat med ett målintervall uttryckt som solvenskvot dvs. kapitalbasen dividerad med summan av erforderlig solvensmarginal för tjänstepensionsverksamheten. Kapitalmålet definieras som en långsiktig målbild kring vilken solvenskvoten tillåts fluktuera beroende av exempelvis svängningar på de finansiella marknaderna och variationer i försäkringsrörelsens resultat. Företaget ska vara kapitaliserat med låg till betryggande kapitalbuffert då ägarsituationen medför en mer komplex situation i de fall behov av kapitaltillskott uppstår. Kapitalbufferten ska täcka kapitalbehov avseende, avkastningsskatt, investeringar/tillväxt, förvärv samt behov av eventuell ytterligare marknadsbuffert. Om företaget har en faktisk kapitalnivå som överstiger den övre kapitalmålslinjen ska kapital återgå till ägarna i form av utdelning.

Kapitalbas

I företagets kapitalbas ska ingå aktiekapital, reservfond, överkursfond, uppskjutna skattefordringar (netto).

Aktuell kapitalsituation

Företaget har under 2017 genomfört en egen risk- och solvensbedömning för den treåriga affärsplaneringsperioden 2018 till 2020. Det övergripande syftet med den egna risk- och solvensbedömningen är att utifrån företagets strategier, affärsplaner och exponeringar bedöma företagets kapitalbehov samt säkerställa att företaget klarar att möta riskerna och det regulatoriska kapitalkravet.

Den egna risk- och solvensbedömningen visar att Folksam LO Fondförsäkring har en stabil finansiell situation och är tillräckligt kapitaliserat för att genomföra sin affärsplan. Vid utveckling enligt beslutad affärsplan klarar företaget både tolerans- och varningsnivån kopplat till solvenskvoten under hela affärsplaneringsperioden.

För kvantitativa uppgifter se femårsöversikten.

Not 4. Premieinkomst

Tkr	2017	2016
Inbetalda och tillgodoförda premier	103 435	95 202
Summa premieinkomst	103 435	95 202

Not 5. Övriga tekniska intäkter

Tkr	2017	2016
Avkastningsskatt	56 378	56 733
Fondrabatt från fondförvaltare	414 952	284 209
Övrigt	-	95
Summa övriga tekniska intäkter	471 330	341 037

Not 6. Försäkringsersättningar

Tkr	2017	2016
Utbetalda försäkringsersättningar	-82 052	-65 239
Skadebehandlingskostnader	-2 971	-3 700
Rabatter	-160 508	-85 864
Summa utbetalda försäkringsersättningar	-245 531	-154 803

Not 7. Driftskostnader

Tkr	2017	2016
Anskaffningskostnader	-7 740	-10 227
Administrationskostnader	-74 775	-64 906
Summa driftskostnader	-82 515	-75 133
Övriga driftskostnader		
Skaderegleringskostnader ingående i Utbetalda försäkringsersättningar	-2 971	-3 700
Kostnader för finansförvaltning ingående i Kapitalavkastning, kostnader	-18	-141
Övriga driftskostnader	-82 515	-75 133
Summa övriga driftskostnader	-85 504	-78 974
Totala driftskostnader uppdelade på kostnadsslag		
Personalkostnader med mera	-3 869	-2 405
Lokalkostnader med mera	-172	-95
Andra verksamhetsrelaterade kostnader	-78 474	-72 633
Summa totala driftskostnader uppdelade på kostnadsslag	-82 515	-75 133
Specifikation av arvode och kostnadsersättning till revisorer		
KPMG		
Revisionsuppdrag	-250	-250
PWC		
Revisionsuppdrag	-	-114
Summa specifikation av arvode och kostnadsersättning till revisorer	-250	-364

Not 8. Kapitalavkastning, intäkter

Tkr	2017	2016
Erhållna utdelningar f.e.r	1	-
Ränteintäkter med mera		
Koncernföretag	14	25
Övriga ränteintäkter	2	40
Övriga finansiella intäkter	315	349
Realisationsvinst netto		
Aktier och andelar	6 653	44 483
Summa kapitalavkastning, intäkter	6 985	44 897

Not 9. Orealiserade vinster på placeringstillgångar

Tkr	2017	2016
Aktier och andelar	44 461	40 698
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 721	7 061
Summa orealiserade vinster på placeringstillgångar	46 182	47 759

Not 10. Kapitalavkastning, kostnader

Tkr	2017	2016
Kapitalförvaltningskostnader	-18	-141
Räntekostnader		
Koncernföretag	-4	-6
Övriga räntekostnader	-1 545	-1 596
Realisationsförlust netto		
Aktier och andelar	-3 236	-3 460
Övriga finansiella kostnader	-94	-72
Summa kapitalavkastning, kostnader	-4 897	-5 275

Not 11. Orealiserade förluster på placeringstillgångar

Tkr	2017	2016
Aktier och andelar	-4 222	-43 936
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-1	-2 438
Summa orealiserade förluster på placeringstillgångar	-4 223	-46 374

Not 12. Nettoresultat per kategori av finansiella instrument

Tkr, 2017	Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Summa
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels-ändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	
Finansiella tillgångar					
Räntebärande värdepapper emitterade av, och lån till, koncernföretag	-	-	7	-	7
Aktier och andelar	43 623	-	-	-	43 623
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	1 720	-	-	-	1 720
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	8 280 920	-	-	-	8 280 920
Övriga fordringar	-	-	-30	-	-30
Kassa och bank	-	-	-1 058	-	-1 058
Summa	8 326 263	-	-1 081	-	8 325 182
Finansiella skulder					
Övriga skulder	-	-	-	-553	-553
Summa	-	-	-	-553	-553
Nettoresultat finansiella tillgångar och skulder	8 326 263	-	-1 081	-553	8 324 629

Tkr, 2016	Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				Summa
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handels-ändamål	Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	
Finansiella tillgångar					
Aktier och andelar	33 560	-	-	-	33 560
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	8 858	-	-	-	8 858
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk	6 558 079	-	-	-	6 558 079
Övriga fordringar	-	-	-67	-	-67
Kassa och bank	-	-	-506	-	-506
Summa	6 600 497	-	-573	-	6 599 924
Finansiella skulder					
Övriga skulder	-	-	-	-1 047	-1 047
Summa	-	-	-	-1 047	-1 047
Netto finansiella tillgångar och skulder	6 600 497	-	-573	-1 047	6 598 877

Noten har omarbetats inför årsredovisningen 2017. Efter genomgång av kontoplanen har justeringar skett mellan de finansiella posterna i föregående års siffror. Justeringarna har ingen påverkan på resultat- och balansräkning utan avser endast upplysning i denna not.

Not 13. Bokslutsdispositioner

Tkr	2017	2016
Uttag ur periodiseringsfond Tax 2011	-	3 069
Avsättning till periodiseringsfond Tax 2017	-	-11 538
Uttag ur periodiseringsfond Tax 2012	7 159	-
Avsättning till periodiseringsfond Tax 2018	-3 717	-
Summa bokslutsdispositioner	3 442	-8 469

Not 14. Skatt på årets resultat

Tkr	2017	2016
Skatt på årets resultat		
Aktuell skattekostnad	-58 841	-64 543
varav avkastningsskatt	-56 388	-56 759
varav inkomstskatt	-2 453	-7 783
Uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt	-10 160	-10 506
Summa	-69 001	-75 049
Aktuell skattekostnad avseende avkastningsskatt		
Avkastningsskatt	-56 388	-56 759
Summa	-56 388	-56 759
Aktuell skattekostnad avseende inkomstskatt		
Periodens skattekostnad	-2 453	-7 615
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	-	-168
Summa	-2 453	-7 783
Specifikation av uppskjuten skattekostnad/skatteintäkt		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader andra finansiella placeringstillgångar	-10 160	-10 507
Summa	-10 160	-10 507
Skatt avseende inkomstskatt		
Aktuell skatt avseende inkomstskatt	-2 453	-7 783
Uppskjuten skatt	-10 160	-10 507
Summa	-12 613	-18 290
Avstämning av effektiv skattesats avseende inkomstskatt		
Resultat före skatt	344 554	288 501
Avgår resultat i avkastningsbeskattad verksamhet	-297 064	-255 964
Summa resultat i inkomstbeskattad verksamhet	47 490	32 537
Skatt enligt gällande skattesats, 22%	-10 448	-7 158
Skatteeffekt andra ej avdragsgilla kostnader/ej skattepliktiga intäkter	-2 165	-457
Skatteeffekt hänförlig till tidigare år samt ändrade skattesatser	-	-168
Skatteeffekt avseende temporära skillnader	-	-10 507
Redovisad effektiv skatt	-12 613	-18 290

Not 15. Aktier och andelar

Tkr	2017	2016
Bokfört värde	450 081	435 387
Anskaffningsvärde	354 602	380 146
Verkligt värde	450 081	435 387
varav:		
Noterade aktier	450 081	435 387
Onoterade aktier	-	-

Not 16. Obligationer och andra räntebärande värdepapper

Tkr	2017	2016
Bokfört värde	581 929	579 719
Anskaffningsvärde	568 792	568 301
Verkligt värde	581 929	579 719
Positiv/negativ skillnad till följd av att bokfört värde överstiger/understiger nominella värden överstiger nominella värden	13 137	11 418

Not 17. Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk

Tkr	2017	2016
Bokfört värde	87 525 405	75 173 607
Verkligt värde	87 525 405	75 173 607

Not 18. Finansiella tillgångar och skulder

Information om redovisade värden per kategori av finansiella instrument

Tkr. 2017-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål							
Tillgångar									
Aktier och andelar	450 081	-	-	-	450 081	450 081	450 081	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	581 929	-	-	-	581 929	581 929	581 929	-	-
Fondförsäkringstillgångar	87 525 405	-	-	-	87 525 405	87 525 405	87 525 405	-	-
Övriga fordringar	-	-	13 648	-	13 648	13 648	-	-	-
Kassa och bank	-	-	288 475	-	288 475	288 475	-	-	-
Övriga upplupna intäkter	-	-	45 491	-	45 491	45 491	-	-	-
Summa finansiella tillgångar	88 557 415	-	347 614	-	88 905 029	88 905 029	88 557 415	-	-
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	83 483	83 482			
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	83 483	83 482	-	-	-
Summa tillgångar	88 557 415	-	347 614	-	88 988 512	88 988 511	88 557 415	-	-
Skulder									
Fondförsäkringsåtaganden	-	-	-	87 525 617	87 525 617	87 525 617	-	87 525 617	-
Övriga skulder	-	-	-	42 390	42 390	42 390	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	326	326	326	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	-	-	87 568 333	87 568 333	87 568 333	-	87 525 617	-
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	51 639	51 639			
Summa skulder	-	-	-	87 568 333	87 619 972	87 619 972	-	87 525 617	-

Noter

Tkr. 2016-12-31	Finansiella tillgångar/skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen		Lån och andra fordringar	Övriga finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3
	Innehav som bestämts tillhöra kategorin	Innehav för handelsändamål							
Aktier och andelar	435 387	-	-	-	435 387	435 387	435 387	-	-
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	579 719	-	-	-	579 719	579 719	579 719	-	-
Fondförsäkringstillgångar	75 173 607	-	-	-	75 173 607	75 173 607	75 173 607	-	-
Övriga fordringar	-	-	10 933	-	10 933	10 933	-	-	-
Kassa och bank	-	-	52 993	-	52 993	52 993	-	-	-
Övriga upplupna intäkter	-	-	32 982	-	32 982	32 982	-	-	-
Summa finansiella tillgångar	76 188 713	-	96 908	-	76 285 621	76 285 621	76 188 713	-	-
Icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	61 044	61 044	-	-	-
Summa icke finansiella tillgångar	-	-	-	-	61 044	61 044	-	-	-
Summa tillgångar	76 188 713	-	96 908	-	76 346 666	76 346 666	76 188 713	-	-
Skulder									
Fondförsäkringsåtaganden	-	-	-	75 173 887	75 173 887	75 173 887	-	75 173 887	-
Övriga skulder	-	-	-	36 428	36 428	36 428	-	-	-
Övriga upplupna kostnader	-	-	-	1 209	1 209	1 209	-	-	-
Summa finansiella skulder	-	-	-	75 211 524	75 211 524	75 211 524	-	75 173 887	-
Icke finansiella skulder	-	-	-	-	38 711	38 711	-	-	-
Summa skulder	-	-	-	75 211 524	75 250 235	75 250 235	-	75 173 887	-

Justeringar har skett av skatt samt fordringar avseende direkt försäkring från övriga fordringar till icke finansiella tillgångar och av skulder avseende direkt försäkring från övriga skulder till icke finansiella skulder i jämförelsesiffrorna efter en genomgång av innehållet.

Information om finansiella instruments verkliga värden

I ovanstående tabell lämnas upplysningar om hur verkligt värde bestämts för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i balansräkningen. Uppdelning av hur verkligt värde bestämts görs utifrån följande tre nivåer.

Nivå 1: enligt priser noterade på en aktiv marknad för samma instrument

Nivå 2: utifrån direkt eller indirekt observerbar marknadsdata som inte inkluderas i nivå 1

Nivå 3: utifrån indata som inte är observerbara på marknaden

Ingen betydande överföring har skett mellan nivå 1, 2 och 3 under året.

Information om verkligt värde för finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen

För finansiella tillgångar och skulder som inte värderas till verkligt värde i balansräkningen, såsom övriga fordringar, kassa och bank, övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, övriga skulder samt övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter, anses det bokförda värdet reflektera det verkliga värdet.

Not 19. Övriga fordringar

Tkr	2017	2016
Fordringar på koncernföretag	831	1 872
Skattefordringar	87 764	65 440
Pågående handel	7 809	4 476
Övriga fordringar	727	190
Summa övriga fordringar	97 131	71 978

Not 20. Förändringar i eget kapital

Hänvisning görs till rapport över förändringar i eget kapital.

Not 21. Disposition av företagets vinst

Förslag till vinstdisposition

Styrelsen och vd föreslår stämman att för år 2017 redovisade balanserade vinstmedel samt årets vinst om totalt 1 124 825 656,88 kronor balanseras i ny räkning.

Till bolagsstämmans förfogande står:

- balanserat resultat	849 272 534,22
- årets resultat	275 553 122,66
Summa	1 124 825 656,88

Not 22. Obeskattade reserver

Tkr	2017	2016
Periodiseringsfond tax 12	-	7 159
Periodiseringsfond tax 13	7 711	7 711
Periodiseringsfond tax 14	1 729	1 729
Periodiseringsfond tax 15	5 085	5 085
Periodiseringsfond tax 16	1 411	1 411
Periodiseringsfond tax 17	11 539	11 539
Periodiseringsfond tax 18	3 716	-
Summa obeskattade reserver	31 191	34 634

Not 23. Oreglerade skador

Tkr	2017	2016
Avsättning för utbetalningar och flyttning		
Ingående bokfört värde	9 571	6 433
Inlösta fondvärden för utbetalning	3 866 584	3 559 013
Utbetalningar under året	-3 862 113	-3 555 875
Summa avsättning för oreglerade skador	14 042	9 571

Not 24. Fondförsäkringsåtaganden

Tkr	2017	2016
Ingående balans	75 173 887	65 214 581
Inbetalningar	7 071 730	5 750 062
Utbetalningar	-2 872 829	-2 212 490
Värdeförändring på placeringstillgångar	8 280 935	6 558 091
Avgifter	-50 347	-49 661
Avkastningsskatt	-56 378	-56 733
Riskresultat dödlighet	-21 382	-29 963
Utgående balans	87 525 617	75 173 887

Not 25. Pensioner och liknande förpliktelser

Tkr	2017	2016
Ingående balans	884	1 641
Kostnader för tjänstgöring innevarande period	25	41
Räntekostnad	22	44
Aktuariella vinster och förluster	-609	-694
Övrigt	10	-148
Utgående balans	332	884

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser

	2017	2016
Förväntad avkastning på förvaltningstillgångar	2,43%	2,77%
Framtida löneökning	3,40%	3,25%
Framtida ökning av inkomstbasbelopp	3,40%	3,25%
Framtida ökning av pensioner (inflation)	1,90%	1,75%
Avgångsintensitet	5,00%	5,00%

Avsättning för pensioner och liknande förpliktelser i moderföretaget avser ej tryggade förpliktelser enligt kollektivavtal. Anställda födda 1955 eller tidigare och som var anställda den 1 juni 2006 har rätt att gå i pension vid 62 års ålder, för övriga anställda gäller 65 år. Den som har möjlighet att gå vid 62 års ålder kan maximalt få en ersättningsnivå motsvarande cirka 65 procent av pensionsmedförande lön fram till 65 års ålder.

När den anställda väljer att gå i pension vid 62 års ålder gör Folksam en kompletterande premieinbetalning för att täcka pensionsförmånen fram till 65 års ålder. Beräkning av avsättning för pensioner och liknande förpliktelser har gjorts med antagande om att cirka 50 procent utnyttjar möjligheten till förtida pensionsavgång.

Ytterligare information om pensionsåtaganden lämnas i Not 33 Medelantal anställda samt löner och ersättningar.

Not 26. Övriga skulder

Tkr	2017	2016
Skulder till koncernföretag	6 398	-
Skulder till närstående	1 641	1 702
Övriga skulder	34 420	34 743
Summa övriga skulder	42 459	36 445

Not 27. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter

Tkr	2017	2016
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	523	2 475
Löneskatt pensionsförpliktelse	81	214
Summa övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	603	2 689

Not 28. Uppskjuten skatteskuld

Tkr	2017	2016
Uppskjutna skattefordringar (-) och skatteskulder (+)		
Aktier och andelar	10 143	362
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	26 776	26 398
Summa	36 919	26 760

Not 29. Ställda säkerheter

Tkr	2017	2016
Övriga ställda säkerheter (bokfört värde)		
Företagets egna tillgångar	1 317 440	1 065 679
För försäkringstagarnas räkning registerförda tillgångar:		
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken	87 525 405	75 173 607
Totalt ställda säkerheter	88 842 845	76 239 286

Ställda säkerheter

I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Folksam LO Fondförsäkring har rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som tillgångarna enligt Försäkringsrörelselagen överstiger de åtaganden som företaget har mot försäkringstagarna. De försäkringstekniska åtagandena uppgår till 87 539 659 tusen kronor (75 183 458 tusen kronor).

Not 30. Eventualförpliktelser

Tkr	2017	2016
Eventualförpliktelser	-	-

Not 31. Förväntade återvinningstidpunkter för tillgångar och skulder

Tkr	Högst 1 år	Längre än 1 år	Totalt
2017			
Tillgångar			
Aktier och andelar	-	450 081	450 081
Obligationer och räntebärande värdepapper		581 929	581 929
Placeringsstillgångar för vilka livförsäkringstagare bär placeringsrisk	1 136 224	86 389 181	87 525 405
Övriga fordringar	97 131	-	97 131
Övriga upplupna intäkter	45 491		45 491
Kassa och bank	288 475	-	288 475
Summa tillgångar	1 567 321	87 421 191	88 988 512
Skulder och avsättningar			
Försäkringstekniska avsättningar	14 042	-	14 042
Försäkringstekniska avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk	1 136 221	86 389 396	87 525 617
Avsättningar för skatter	36 919	-	36 919
Andra avsättningar	552	-220	332
Övriga skulder	42 459	-	42 459
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	603	-	603
Summa skulder och avsättningar	1 230 796	86 389 176	87 619 972

Not 32. Upplysningar om närstående

Närstående parter

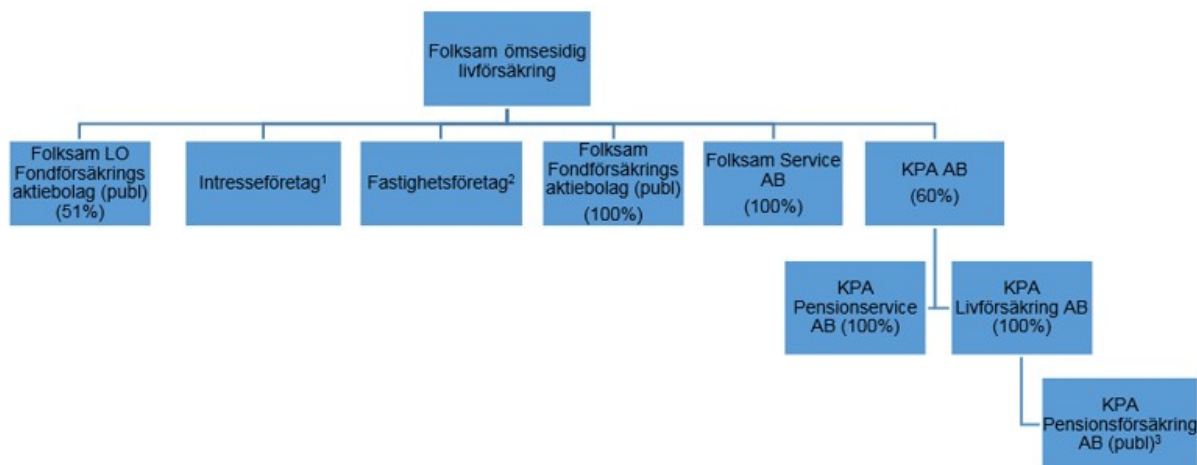
Denna not innehåller en beskrivning av väsentliga relationer mellan Folksam LO Fondförsäkring och närstående företag inom Folksam (Folksam Sak-koncernen respektive Folksam Liv-koncernen, inklusive KPA Pension) samt övriga närstående parter. Samtliga företag inom Folksam definieras som närstående. Se bild över legal struktur nedan.

Övriga närstående parter utgörs av nyckelpersoner, nyckelpersoners nära familjemedlemmar (enligt definitionen i IAS 24) samt företag som står under bestämmande eller betydande inflytande av nyckelpersoner eller deras nära familjemedlemmar. Med företag avses alla typer av företag och organisationer förutom företag i Folksam och företag/organisationer med inflytande i Folksam genom styrelsrepresentation. Nyckelpersoner överensstämmer med de ledande befattningshavare för vilka upplysning lämnas avseende "Ersättning och förmåner till ledande befattningshavare" i not 33. Det förekommer inga transaktioner med övriga närstående parter utöver normala kundtransaktioner på marknadsmässiga villkor.

Som närstående parter räknas inte de organisationer som har styrelsrepresentation i företag inom Folksam. Dessa agerar inte i direkt eget intresse utan representerar de försäkrade.

Bolagsstruktur i Folksam

Folksam består av två koncerner. Folksam Sak-koncernen och Folksam Liv-koncernen. Bilden nedan visar legal struktur för Folksam Liv-koncernen. Detaljerad redovisning av samtliga Sak-koncernföretag finns i årsredovisning för Folksam ömsesidig sakförsäkring, och samtliga Liv-koncernföretag finns i årsredovisning för Folksam Liv.

¹Detaljerad redovisning av andelar i intresseföretag i Folksam Liv-koncernen finns i not 18 i årsredovisning för Folksam Liv.

²Detaljerad redovisning av dotterföretag i Folksam Liv-koncernen finns i not 19 i årsredovisning för Folksam Liv.

³Detaljerad redovisning av dotter- och intresseföretag finns i not 17-18 i årsredovisning för KPA Pensionsförsäkring AB (publ).

Upplysningar om hur närstående transaktioner ingås och följs upp

Varje år beslutar styrelsen om en verksamhetsplan som bland annat beskriver ekonomiska mål och nyttjandet av gemensamma resurser. Vid ska regelbundet under året informera styrelsen om prognos och utfall av verksamhetsplan. Principiella avvikelser från beslutad verksamhetsplan ska godkännas av styrelsen. I samband med årsbokslutet ska den slutliga fördelningen av kostnader mellan företagen beslutas av styrelsen.

Kostnadsfördelning

Varje företag, verksamhetsområde och produkt ska bära sina direkta och /eller indirekt hänförliga kostnader. Driftskostnader fördelas så långt som möjligt efter faktiskt nyttjande på företag och produkt. Exempel på sådana kostnader är datorutrustning, lokaler och telefoni. För övriga kostnader görs en bedömning av faktiskt nyttjande, utifrån bland annat tidsredovisning, antal transaktioner eller antal försäkringar kopplade till kostnaden. Exempel på sådana kostnader är utnyttjande av vissa stödenheter och marknadsföring.

Överenskommelser

Den kostnadsfördelning som överenskommit på övergripande nivå operationaliseras genom att interna överenskommelser upprättas mellan kostnadsställen/företag som interndebiteras. Överenskommelserna dokumenteras och innehåller uppgifter om hur uppföljning och kontroll ska utföras.

Närståendetransaktioner

Följande transaktioner har skett mellan Folksam LO Fondförsäkring och närstående parter inom:	2017				2016			
	Erlagd ersätt-ning	Erhållen ersätt-ning	Fordran	Skuld	Erlagd ersätt-ning	Erhållen ersätt-ning	Fordran	Skuld
Folksam Liv koncernen, Tkr								
Moderföretag				6 398			1 657	
Administrativt stöd	1 526				587			
Försäkringsrörelsen	4 536	1			1 528			
IT	17 183				18 550			
Koncernföretag			832	611			215	142
Administrativt stöd	1 408				1 037			
Totalt	24 653	1	832	7 009	21 702	-	1 872	142
Folksam Sak koncernen, Tkr								
Moderföretag				1 030				1 560
Administrativt stöd	5 837				6 663			
Försäkringsrörelsen	5 456	4			4 784	3		
IT	2 802				1 624			
Totalt	14 095	4	-	1 030	13 071	3	-	1 560
Totalt	38 748	5	832	8 039	34 773	3	1 872	1 702

Försäkringsrörelsen består av kostnader för bland annat distribution, skadehantering, kundservice, försäkringsadministration och den gemensamma marknadsorganisationen. Med kapitalförvaltning avses kapitalförvaltningskostnaderna. Bland IT-transaktionerna

Noter

ingår bland annat datautrustning, drift och utveckling av system, trycksaker samt telefoni. Administrativt stöd avser kostnader inom övriga centrala enheter, exempelvis kostnader för redovisning, revision och marknadsföring.

Internränta

Internränta betalas för fordringar och skulder mellan företag inom Folksam. Räntan är STIBOR 1 vecka. I Folksam LO Fondförsäkring uppgick internräntan 2017 till en intäkt om 14 (25) tusen kronor och kostnad om 4 (6) tusen kronor.

Garantier

Inga garantier har ställts ut av Folksam LO Fondförsäkring till förmån för annat företag i Folksam.

Not 33. Medelantal anställda samt löner och ersättningar

Medelantal anställda i Sverige ¹	2017	2016
Tjänstemän	2	1
varav män	50%	100%

¹Folksam tillämpar tillikaanställning vilket innebär att personalen är anställd i flera företag inom Folksam. Varje anställd är organisatoriskt placerad på ett kostnadsställe. Ett kostnadsställe kan endast tillhöra ett företag. Den anställdes lönekostnader belastar initialt det organisatoriskt tilldelade kostnadsstället, varefter lönekostnaderna fördelas mellan kostnadsställena inom Folksam i förhållande till utfört arbete. Utifrån tillikaanställningsmodellen är medelantalet anställda i Folksam LO Fondförsäkring 30 (26) personer.

Löner, ersättningar och övriga förmåner, Tkr	2017	2016
Styrelse	215	171
Vd	1 461	1 028
Andra ledande befattningshavare	5 820	4 692
Summa ledande befattningshavare	7 496	5 891
Tjänstemän	-	-
Total	7 496	5 891
Sociala kostnader ¹⁾	-102	-333
varav pensionskostnader styrelse, inklusive löneskatt	-	-
varav pensionskostnader vd, inklusive löneskatt	812	533
varav pensionskostnader andra ledande befattningshavare, inklusive löneskatt	3 614	2 120

¹⁾ Inklusive upplösning av pensionsavsättningar

Fördelning kvinnor och män, ledande befattningshavare, antal	2017		2016	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelse	6	5	5	6
Vd	1	-	-	1
Andra ledande befattningshavare	2	4	2	2
Summa kvinnor och män, ledande befattningshavare	9	9	7	9

Ersättningspolicy

Ersättningspolicy för Folksam LO Fondförsäkring utgår från Folksam Livs ersättningspolicy samt de grundläggande värderingarna inom Folksam och har som mål att långsiktigt attrahera, motivera och behålla kvalificerade medarbetare med rätt kompetens vilka bidrar till att Folksam LO Fondförsäkring når sina mål och strategier på kort och lång sikt. Ersättningen ska vara individuell och

Noter

differentierad, den ska motivera goda prestationer och önskvärda beteenden samt bidra till ett sunt risktagande som ligger i linje med ägarnas och kundernas förväntningar på Folksam LO Fondförsäkring. Ersättningsarna ska utformas och bestämmas utan hänsyn till kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Folksam LO Fondförsäkring har en restriktiv hållning till rörliga ersättningar eftersom de kan medföra ett överdrivet risktagande varför huvuddelen av ersättningsarna inom Folksam LO Fondförsäkring ska utgöras av fast grundlön. För vd utgår ingen rörlig ersättning. För övriga anställda inom Folksam LO Fondförsäkring som kan påverka företagets risknivå utgår ingen rörlig ersättning dock med undantag för ett generellt belöningsprogram baserat på Folksams övergripande mål fastställda av styrelserna för Folksam Liv och Folksam Sak och som gäller för alla anställda inom Folksam inklusive dotterföretag.

Beslutsgång för ersättningspolicy

Folksam LO Fondförsäkrings ersättningspolicy är fastställd av Folksam LO Fondförsäkrings styrelse.

Ersättningsutskottet

Inom Folksam LO Fondförsäkring har styrelseordföranden ersättningsutskottets roll.

Anställda som kan påverka Folksams risknivå

Folksam LO Fondförsäkring har identifierat de anställda som väsentligen kan påverka risknivån i företaget. Denna grupp av anställda utvärderas löpande och kan ändras beroende på den påverkan de har från tid till annan. Anställda som kan påverka risknivån i Folksam LO Fondförsäkring är vd samt tillikaanställda med ansvar för kontrollfunktioner samt i ledande strategiska befattningar, tillikaanställda i kontrollfunktioner samt tillikaanställda styrelseledamöter i moder- och dotterföretag som står under Finansinspektionens tillsyn.

Folksams belöningsprogram

Folksam har ett belöningsprogram som omfattar samtliga medarbetare inom Folksams svenska verksamhet utom för vd, koncernledning, vd/vice vd i dotterföretagen och chef internrevision. Syftet med belöningsprogrammet för 2017 var att skapa fokus på Folksams strategi och övergripande mål; att Folksam ska ha försäkrings- och pensionssparandebansens mest nöjda kunder. Detta innebar ett fokus på Folksams affärsmål – Nöjda kunder samt Helkunder, vilka utgjorde de belöningsgrundande målen i belöningsprogrammet. Belöningsprogrammet kan falla ut med 0 kronor till maximalt 20 000 kronor per medarbetare beroende på grad av måluppfyllelse. Utfallet i belöningsprogrammet växlas obligatoriskt till en avsättning i en individuell tjänstepensionsförsäkring.

Ersättning styrelse

Tkr	Arvode		Övriga förmåner		Sociala kostnader ⁴⁾		Totalt	
	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016
Styrelsens ordförande								
Elisabeth Sasse	-	-	-	-	-	-	-	-
Övriga styrelseledamöter								
Kjell Ahlberg	45	19	-	-	14	6	58	25
Per Ardehed ¹⁾	-	5	-	-	-	2	-	7
Eva Fredriksson	-	-	-	-	-	-	-	-
Karin George af Klercker	-	5	-	-	-	2	-	7
Inger Hjærtström	45	33	-	-	14	10	59	43
Pauli Kristiansson ¹⁾	7	33	-	-	2	10	9	43
Michael Lundin	-	-	-	-	-	-	-	-
Karolina Håkansson ²⁾	-	-	-	-	-	-	-	-
Sven Olander	37	33	-	-	12	10	49	43
Anders Olson	-	5	-	-	-	2	-	7
Anna Maria Stenberg Carlsson	45	33	-	-	14	10	58	43

Noter

Jörgen Nyberg ²⁾	38	-	-	-	12	-	49	-
Tommy Tillgren ³⁾	-	5	-	-	-	2	-	7
Summa ersättning styrelse	215	171	-	-	68	54	283	225

¹⁾ Avgick på årsstämman i juni 2017

²⁾ Valdes in på årsstämman i juni 2017

³⁾ Avgick på årsstämman i april 2016

⁴⁾ Varav inga pensionskostnader

Arvodesnivåer styrelsen, Tkr	2017	2016
Styrelseordförande, fast årsarvode	-	-
Övriga exklusive vd, fast årsarvode	-	-
Sammanträdesarvode per tillfälle ¹⁾	7,5	7

¹⁾ Avser styrelseledamöter exkl. ledamöter som sitter i koncernledningen.

Löner, ersättningar, arvoden och förmåner

Tkr

Vd	2017	2016
Mia Liblik, fr o m 1/1-17		
Grundlön	1 452	-
Övriga förmåner och ersättningar ¹⁾	9	-
Pensionskostnad ²⁾	812	-
Summa kostnader	2 273	-
Vd	2017	2016
Robert Lundberg, t o m 31/12-16		
Grundlön	-	1 019
Övriga förmåner och ersättningar ¹⁾	-	8
Pensionskostnad ²⁾	-	533
Summa kostnader	-	1 560
Andra ledande befattningshavare		
Andra ledande befattningshavare 6 (4) personer, varav 6 (-) personer med rörlig ersättning		
Grundlön	5 586	4 530
Rörlig ersättning ³⁾	60	-
Övriga förmåner och ersättningar ¹⁾	174	162
Pensionskostnad ²⁾	3 614	2 120
Summa kostnader ⁴⁾	9 434	6 812

¹⁾ Övriga förmåner och ersättningar avser huvudsakligen lunchförmåner.

²⁾ Pensionskostnader avser kostnader hänförligt till respektive år.

³⁾ Rörlig ersättning avser Folksam belöningsprogram.

⁴⁾ I posten "Andra ledande befattningshavare" ingår ersättning som betalas av annat koncern- eller närstående företag 7 771 (6 812) Tkr.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Principer

Ersättningen till vd utgörs av grundlön, övriga förmåner och pension. Det finns inga rörliga ersättningar eller övriga ersättningar till ledande befattningshavare. Till styrelsens vd, ordförande och ledamöter inklusive arbetstagarrepresentanter utgår arvode enligt bolagsstämmans beslut. Ledamöter som sitter i koncernledningen erhåller inte styrelsearvode i de dotterföretagsstyrelser de sitter i. Övriga Folksamanställda som sitter i styrelser erhåller ett mötesarvode om 0 (5 000) kronor per styrelsemöte. Externa styrelseledamöter har ett sammanträdesarvode på 7 500 (7 000) kronor vilket betalas ut i samband med bolagsstämman.

Pension

Företaget tillämpar den kollektivavtalade tjänstepensionsplanen, KTP, för alla anställda inklusive vd. Pensionsförpliktelserna är tryggade i Konsumentkooperationens pensionsstiftelse. Pensionsålder för vd är 65 år. Några ytterligare utestående pensionsförpliktelser för styrelse och vd finns inte.

Avgångsvederlag

Inga avtal om avgångsvederlag eller liknande förmåner för vd eller andra ledande befattningshavare finns. Vd och andra ledande befattningshavare har i likhet med alla anställda fast lön och samt uppsägningstid enligt kollektivavtal.

Övrig information om ersättningar till anställda enligt Finansinspektionens föreskrift FFFS 2015:12

För ersättningar intjänade tidigare än räkenskapsåret 2016 har inga belopp avsatts eller utbetalts under 2017. För räkenskapsåret 2016 har inga belopp avsatts för senare utbetalning.

Under 2017 har inga belopp utbetalats avseende avgångsvederlag. Under 2017 har det kostnadsförda totalbeloppet för avgångsvederlag uppgått till noll kronor likaså uppgår det ackumulerade totalbeloppet för avgångsvederlag till noll kronor.

Not 34. Tvister

Det förekommer inte några tvister som i väsentligt avseende kan påverka företagets finansiella ställning.

Not 35. Händelser efter balansdagen

Inga väsentliga händelser, utöver den ordinarie verksamhet, har inträffat efter balansdagen.

Styrelsen och vd:s underskrifter

Stockholm den 22 mars 2018

Elisabeth Sasse
Styrelsens ordförande

Anna Maria Stenberg Carlsson

Anders Olson

Eva Fredriksson

Inger Hjærtström

Karin George af Klercker

Karolina Håkansson

Kjell Ahlberg

Michael Lundin

Jörgen Nyberg

Sven Olander

Mia Liblik
vd

Vår revisionsberättelse lämnades / 2018

KPMG AB
Magnus Ripa
Auktoriserad revisor

Nyckeltalsdefinitioner

Direktavkastning

Avser ränteintäkter, utdelning på aktier och andelar.

Förvaltningskostnadsprocent

Driftskostnader och skaderegleringskostnader (exklusive kapitalförvaltningskostnader) i förhållande till det genomsnittliga verkliga värdet på placeringstillgångar samt likvida medel under räkenskapsåret.

Kapitalbas (enligt solvens I)

Kapitalbasen består av eget kapital inklusive obeskattade reserver och eventuella övervärden minskat med nedskrivning av immateriella poster.

Solvensmarginal

Solvensmarginalen är den lägsta nivå som kapitalbasen ska uppgå till. Den beräknas utifrån verksamhetens art och omfattning.

Solvenskvot

Ett försäkringsföretags kapitalbas dividerad med företagets solvensmarginal. Solvenskvoten måste överstiga 1, för att solvenskravet ska vara uppfyllt.

Totalavkastning

Totalavkastningen i procent är beräknad som kapitalavkastning i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.